

DIALOG

Kresťanský diskusný mesačník

XV. ročník ● 6-7/2022

KONFERENCIA CB 2022

TEL. LATEL, POPRAD

O B S A H

Genezis 4
AKO BOLO NA POČIATKU
R. Betina

Spomienka 5
2 VÝROČIA J. ROHÁČKA
Š. Markuš

Rozhovor 6
REŠPEKTUJEM
PRAVIDLÁ HRY
I.Syrový/M. Synak

Téma 11
KONFERENCIA CB
E. Bechná, J. Institoris,
Š. Evin

Úvaha 20
CESTA DO EMAUZ
J. Komrska

Nová kniha 23
CESTA K REALITE
Š. Markuš, T. Máhrik

Misia 25
FOTOREPORTÁŽ
J. Dohnal

leaderExpress 26
KREŠŤANIA A HUDBA
Š. Evin

Spod orecha 30
DVE SPRÁVY
B. Piatko

RELAX 31

Petr Kučera a Miroslav Haszics

Časopis Dialóg vychádza s podporou Cirkvi bratskej,
ale obsah jednotlivých príspevkov nevyhnutne nevyjadruje
duchovné presvedčenia Cirkvi bratskej.

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €,
(podľa zborových dotácií)

Individuálne objednávky: cena + poštovné

PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET:

IBAN: SK761100000002621041859, BIC: TATRSKBX, VS: 2022

Redakčná rada: Juraj Institoris, Tomáš Komrska, Tibor Máhrik, Bohuslav Piatko, Rastislav Števkó

Čestný člen: Štefan Markuš

Šéfredaktor: Bohuslav Piatko, bpiatko@swanmail.sk, **Jazyková úprava:** Dagmar Balková

Dizajn a grafické spracovanie: Martin Piatko

Sídlo vydavateľa: Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, IČO: 35 757 43

Adresa redakcie: Sadová 28, 900 51 Zohor, č. tel.: 0903 474 142,

e-mail: svatava@swanmail.sk, web: www.dialog.cb.sk

Vydavateľ: Media Svatava, spol. s r.o. **Zadané do tlače:** 22. 6. 2022 **Tlač:** Alfa print, Martin

Prvá strana obálky: Foto: Ľ. Bechný

EV: 2670/08

ISSN: 1337-6985

DOKEDY EŠTE...

Dokedy ešte budem volať o pomoc, Hospodin, a ty ma nevypočuješ? sťažuje sa prorok Habakuk na najvyšších miestach (Hab 1, 2). Keď vidí násilie, krivdu, trápenie, vykorisťovanie, nevykonalnosť práva vo svojej krajine, nedá mu to spať. Nevieme, či tie problémy doliehajú naňho osobne, alebo je len znepokojeným občanom, ktorému nie je ľahostajné, čo sa deje v spoločnosti. Niečo sa s tým musí urobiť! On sám to však urobiť nedokáže, nezmôžu to ani ľudia, ktorým to podobne leží na srdci. Preto volá k svojmu Bohu.

Dokedy ešte budem volať o pomoc...? volajú obyvatelia obliehaných a ostreľovaných ukrajinských miest. *Dokedy ešte...* pýtajú sa odídenci, ktorým sa cnie za domovom. Kedy sa budeme môcť vrátiť domov? Niektorí už vedia, že nikdy; to, čo bývalo ich domovom, už neexistuje. *Dokedy ešte...* pýtajú sa dobrovoľníci, pomáhajúci na hranici a v centrách, kde sa poskytuje pomoc... pýtajú sa ľudia, ktorí poskytnú odídencom ubytovanie vo svojich priestoroch a hľadajú novú definíciu slova „dočasne“. Prvotné nadšenie dávno poľavilo, nastúpila únava. Lebo medzi predpoveďami vývoja konfliktu na východ od nás boli všelijaké pomýlené, ale jeden bol správny: Bude to trvať dlho. A potom sú milióny ľudí, ktorí sa takto pýtajú v iných situáciách. *Dokedy budem zápasíť s týmto zdravotným problémom, s týmto narušeným vzťahom, s touto situáciou na pracovisku, s touto ekonomickou krízou...?*

Prorok volá, a Hospodin mlčí – to je problém. A potom Hospodin odpovie – a to je ešte väčší problém! Lebo Božie odpovede a Božie riešenia nie vždy zodpovedajú našim predstavám. „Trápi ťa korupcia v tvojej krajine? Je na to riešenie: pošlem na vás nepriateľov z tej veľkej ríše zla na východe.“ To je šok! Keď sa cez malé Judsko preženie armáda Chaldejcov, nie je žiadna sila, čo by ich zastavila. Nedá sa čakať žiadna pomoc ani od nejakej inej veľmoci, ani od žiadnej aliancie. Agresor má voľnú ruku a na obzore nevidno nič, čo by to mohlo zvrátiť. Jedine Hospodin... lenže ten práve povedal, že je osobne iniciátorom tej hroznej invázie. Po prvotnom šoku nasleduje popieranie, vyjednávanie, depresia a napokon prijatie. Ale čo vlastne prorok prijal ako odpoveď?

Na otázku „dokedy ešte“ žiadna odpoveď nezaznela. Otázka, či sa to nejako osobne dotkne proroka alebo jeho rodiny, sa ani neotvorí. Zato zaznie päťkrát „beda“ na adresu Chaldejcov, ktorí – hoci sú nástrojom Božieho súdu – si počinajú nelútostne a zbožňujú sami seba a svoju vojenskú mašínériu. Nakoniec aj na nich dopadne spravodlivý Boží súd. Tak im treba! – ale pomôže to nejako trpiacim obyvateľom Judska? Pomôže nejako trpiacim Ukrajincom, že nejaké sankcie dopadajú na ruských oligarchov a mocných z Kremľa? Tak im treba... ale čo bude s nami?

Uprostred zvolávania klatby na nepriateľov zaznie jedno osobné povzbudenie a jedna vznešená pravda. *Spravodlivý bude žiť zo svojej viery.* (Hab 2, 4); dalo by sa preložiť aj „zo svojej vernosti“ alebo s odkazom na Hospodina „z jeho vernosti“. *Hospodin je vo svojom svätom chráme. Zmlkni pred ním, celá zem!* (Hab 2, 20) Stačí to viacemu?

Neviem, kedy príde pohroma. Neviem, ako dlho tu bude. Neviem, čo to prinesie mne osobne. Neviem, či sa vyrieši môj finančný problém. Neviem, či budem znova zdravý. Neviem, či moji milovaní budú v poriadku... Ale viem, že Boh je stále na tróne. A ten, kto sa spolieha na jeho vernosť, bude žiť. ■

PETER KOZÁR,
starší Kresťanského zboru
Bratislava-Rača

STĽPČEK:

Kedysi som čítal nasledovné staročínske

**HODNOTENIE
PANOVNÍKOV:**

Panovník, ktorý myslí týždeň dopredu zvelaďuje trhy.

Panovník, ktorý myslí rok dopredu zvelaďuje poľnohospodárstvo.

Panovník, ktorý myslí generácie dopredu zvelaďuje školstvo.

Vývoj ľudskej spoločnosti za posledných sto rokov naznačuje, že k tým staročínskym hodnoteniam panovníkov možno pridať ďalšie:

Panovník, ktorý zvelaďuje armádu pripravuje záhubu vlastnej ríše.

Udalosti posledných mesiacov to potvrdzujú.

Je to strašné. Ale ešte strašnejšie je, že takí panovníci nepripravujú iba zánik vlastnej ríše, taký panovník pripravuje záhubu aj ríš susedných. V tom najhoršom prípade všetkých.

Pred sto rokmi Albert Einstein na otázku novinárov, či vypukne tretia svetová vojna povedal, že to nevie. Ale že vie akými zbraňami by sa bojovalo vo štvrtej svetovej vojne – s kameňmi.

I.Turek

Na počiatku stvoril Boh nebo a zem (Gn 1, 1)

AKO BOLO NA POČIATKU

RASTISLAV BETINA

Čo vieme o Bohu? Nevieme o Ňom všetko, čo by sme chceli vedieť, lebo nám to o sebe nezjavil. To je pokorujúce. Vieme však o Ňom všetko, čo potrebujeme vedieť. To je potešujúce. Podobne je to aj so stvorením sveta. Nevieme o ňom všetko, čo by sme chceli vedieť, lebo nám to Boh nezjavil. Vieme však o ňom všetko, čo potrebujeme vedieť.

Mnohé otázky, ktoré súvisia so vznikom sveta, sú pre nás tajomstvom. Biblia nám nedáva odpoveď na otázku spôsobu, ako presne vznikol svet a život na zemi. Dáva nám však odpoveď na otázku pôvodu, kto je autorom všetkého, čo existuje. Nedáva nám odpoveď na otázku času, kedy to všetko vzniklo a ako dlho to trvalo. Dáva nám však odpoveď na otázku zmyslu, prečo je tu svet, prečo sme tu my, ty i ja. Otázky typu: čo sa stalo, ako sa to stalo, kedy sa to stalo, sú zaujímavé. Ale otázky: kto to stvoril, prečo to stvoril, sú pre náš život oveľa dôležitejšie. A práve na tieto otázky dáva Biblia odpoveď. Prvá veta Biblie tvorí nadpis a zároveň úvod k správe o stvorení sveta. Čo však znamená, že Boh stvoril nebo a zem? Slovo stvoriť Biblia používa výlučne v spojitosti s Bohom. A právom. Veď človek môže tvoriť, ale len Boh môže stvoriť. Stvoriť totiž znamená stvoriť z ničoho. Boh nepotrebuje nejaký materiál, aby mohol niečo vytvoriť. On si ho stvorí sám. Človek však tvorí už z hotového materiálu. Vždy potrebuje niečo, z čoho môže vyrábať a tvoriť. Boh však stvoril nebo a zem z ničoho, lebo nič pred stvorením neexistovalo. Žiadna hmota, žiadny život. Lebo hmota nie je večná, Boh je večný. Hmota je stvorená. Boh svoju stvoriteľskú moc, ktorou stvoril z ničoho niečo, použil aj v našom prípade. Veď kresťan je nazvaný novým stvorením: Preto ak je niekto v Kristovi, je novým stvorením (2 Kor 5, 17). Keď Boh chcel z nás mať nových ľudí, nemal na čo pri nás nadviazať. Ani naša dobrotá či zbožnosť neboli pre Neho materiálom, z ktorého by mohol utvoriť niečo nové. V nás totiž nebolo nič dobré, na čo by mohol nadviazať. Naopak, najprv musel odstrániť to zlé, naše kamenné srdce, aby nám mohol dať nové srdce. (Ez 36, 26) Musel všetko stvoriť nanovo. Vlastne nemusel, ale chcel. Ako dobre, že chcel! ■

DVE VÝROČIA JOZEFA ROHÁČKA

(60 rokov úmrtia a 110 rokov vydania štyroch evanjelií v slovenčine)

ŠTEFAN MARKUŠ

Vyspelé národy sveta pokladajú Bibliu za ojedinelý kultúrno-historický dokument, ktorý od nepamäti formuje ľudské správanie. Pre kresťanov sú to slová, ktorými sa Boh prihovára k človeku. Z literárneho hľadiska je výnimočným dielom, zloženým z mnohých žánrov. Pôvodne bola napísaná v troch jazykoch: v hebrejčine, aramejčine a gréčtine. Dnes existujú preklady do 2 250 jazykov a nárečí sveta a ďalšie preklady stále pribúdajú. Jedným z prekladateľov Biblie do spisovnej slovenčiny bol aj Jozef Roháček, rodák zo Starej Turej.

Jozef Roháček zasvätil svoj život štúdiu starých biblických jazykov a iných cudzích jazykov len preto, aby mohol svojmu národu preložiť najdôležitejšiu knihu sveta. Napriek tomu, že bol adoptovaným kopiančiarom dieťaťom a pochádzal z chudobných pomerov, navždy sa zapísal do dejín protestantov na Slovensku. Zanechal dielo, ktoré patrí do klenotnice kultúrno-duchovného dedičstva Slovákov.

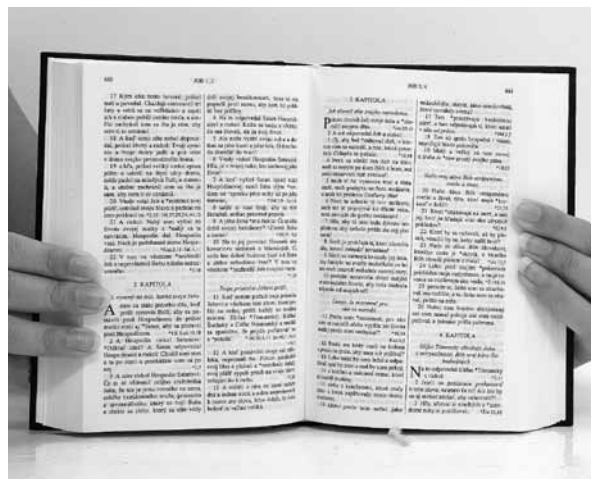
Jeho pôsobenie v rámci bývalého Uhorska, dnes vnímate v historickom kontexte vtedajšej geopolitickej situácie. Jozef Roháček začal svoju misiu medzi Slovákami na Dolnej zemi v dobe, keď vo vláde Sándora Wekerleho bol ministrom školstva a veci cirkevných gróf Albert Apponyi (1906 – 1910). Známe Apponyiho zákony (tzv. *Lex Apponyi*) obmedzovali vzdelávanie na národnostných školách a predpisovali vykonávanie bohoslužieb výlučne v štátnom jazyku, to znamená maďarskom. Jozef Roháček spočiatku prísne dodržiaval maďarské zákony a Slovákom začal zvestovať evanjelium po maďarsky. Keď po maďarskom výklade Božieho slova, ozvenou boli modlitby v slovenčine, jeho vernosť k *Lex Apponyi* začala slabnúť. Otázka „Prečo vykladať Slovákom Bibliu po maďarsky?“ – bola dilemou. Tu začali jeho problémy s vrchnosťou a s „neposlušnosťou“ voči vtedajšej cirkevnej politike. Jozef Roháček šíril osvetu medzi jednoduchými roľníkmi. Nadviazal na prax slovenského evanjelického farára Samuela Tešedíka (1742 – 1820), ktorý pôsobil v Sarvaši. Roháček učil veriacich pravidelne čítať Bibliu a šíril kultúrne povedomie pomocou kresťanskej literatúry. Naučil obyčajných sedliakov spievať a hrať na hudobných nástrojoch. Založil spevokol, hudobný krúžok, dramatizoval biblické príbehy, ktoré mladí ľudia príležitostne zahrli v kostole. Vyhľadával schopných pomocníkov pre prácu v cirkvi. Počas jeho pôsobenia v Nyiregyháze dokončil preklad evanjelií, ktoré Britská biblická spoločnosť vydala v roku 1912 v Budapešti. Ukazuje sa, že motivácia zrealizovať čo najskôr projekt prekladu Biblie vychádzala z duchovnej potreby Slovákov na Dolnej zemi. Švabachom písanú Kra-

lickú Bibliu chcel čo najskôr nahradiť slovenskou. Nečudo, že reakcia štátnych orgánov na jeho patriotizmus bola bolestivá. Obvinili ho z panslavizmu. Zatkli ho 10. marca 1920 (teda už po vzniku prvej ČSR, ale ešte pred podpísaním Trianonskej mierovej zmluvy). Obvinili ho z poburovania, z nelojálnosti voči Uhorskému kráľovstvu a neuznali mu jeho doklady z biblickej školy v Neukirchene. Od súdili ho na tri roky väzenia. Na zásah československej diplomatickej misie v Budapešti ho dočasne po 13 mesiacoch prepustili, po čom sa za dramatických okolností ilegálne vrátil do novozaloženej Československej republiky.

Po prekladoch biblie do bernolákovskej gramatiky, a to *Kamaldulskej Biblie* (1756), *Prvej Prešporskej Biblie* (1787) a *Svätováclavskej Biblie* (1829) od Juraja Palkoviča, bol práve preklad Jozefa Roháčka prvou slovenskou bibliou preloženou z pôvodných jazykov do štúrovskej slovenčiny.

Na náhrobnom kameni Jozefa Roháčka na cintoríne v Slávičom údolí v Bratislave je nápis: „Dostal milosrdenstvo od Pána preložiť slovo Božie z pôvodných jazykov do slovenskej reči“. Soli Deo Gloria!

Pri príležitosti dvojnásobného výročia v roku 2022 na Jozefa ako veriaci ľudia spomínáme s vďačnosťou. ■

REŠPEKTUJEM PRAVIDLÁ HRY – V RINGU AJ V ŽIVOTE.

V akej kondícii je Slovensko tri desiatky rokov po Nežnej revolúcii? Prečo je dôležité rešpektovať spoločne prijaté pravidlá? Akým adekvátnym spôsobom má kresťan vyjadriť nesúhlas s dianím okolo seba? Čo môžeme považovať za morálny kompas v dnešnej postfaktickej dobe? A aké miesto má kresťanská viera v sekulárnom štáte? Dôležité otázky, na ktoré odpovedá **IVAN SYROVÝ** – právnik, advokát a v súčasnosti aj administrátor funkcie Generálneho právneho zástupcu Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku.

Rozprával sa s ním MATEJ SYNAK.

Foto: ANDREJ LOJAN

V januári 2022 Slovenská republika oslávila 29. výročie svojho vzniku. Je to iste príležitosť na hodnotenie, kam sme sa dostali. Kde sa podľa vás ako štát nachádzame?

Myslím si, že 29 rokov je dostatočná doba na to, aby sme niečo o štáte mohli povedať. V prvom rade je Slovensko krásna krajina, plná dobrých ľudí, ktorá má čo dať. Aj keď sme v geopolitickom rozmere menší – či už rozlohou alebo počtom obyvateľov, máme byť na čo hrdí. Za tých 29 rokov by sme sa už mali vedieť etablovať, jasne nastaviť pravidlá, nemeniť ich, a to ani vo vzťahu k zahraničnej politike. Jasne definovať, čoho sme súčasťou. Je mi ľúto, že

my Slováci sme trochu utiahnutí a často príliš kritickí k sebe aj k svojim schopnostiam. Mali by sme sa vedieť prezentovať a pochváliť tým, čo je dobré – a je sa čím pochváliť. Milujem túto krajinu – prírodu aj ľudí – a neviem si predstaviť, že by som žil inde.

Ste človek, ktorý sa snaží vidieť skôr to, čo je dobré a pozitívne, ako to zlé. Ktoré dobré veci si môžeme všimnúť?

Prináša ich každodenný život, stretnutia s ľuďmi. Do života treba vniesť čo najviac pozitívnych emócií. Zvlášť teraz, keď k nám prichádza veľa negatívnych informácií, mali by sme ich vyvažovať pozitívnymi informáciami.

Na Slovensku máme nádhernú, rozmanitú krajinu, každý si tu niečo nájde. Treba venovať čas jej poznávaniu, nielen cestovať do zahraničia. Medzi pozitíva, ktorých sa dá chytiť, patrí aj zdieľanie s inými ľuďmi, modlitby, čítanie... Máme množstvo inteligentných, rovnako zmyslajúcich ľudí, len sa treba snažiť o výmenu informácií. V každom prípade je na čom stavať.

Zmena vždy začína jednotlivcami, ktorí môžu následne zmeniť aj celú spoločnosť. Ako vy, ako jednotlivec, hľadáte to, čo je dobré na Slovensku a vo vašom okolí? Som typ človeka, ktorý sa snaží

byť čo najviac širokospektrálny. Pracujem ako advokát a naplňa ma, že pri svojej práci stretávam veľa dobrých ľudí. Nevenujem sa však len jednej oblasti, snažím sa mať širokospektrálne vzťahy aj v iných oblastiach. Aktívne vyhľadám prítomnosť zaujímavých ľudí, s ktorými zdieľam informácie, počúvam ich názory a snažím sa ich prijať. Je pre mňa bytostne dôležité, aby som nestál na jednom mieste, ale niekam sa posúval, a to vo všetkých sférach.

V rámci rodiny býva zvykom, že starší brat môže poradiť tomu mladšiemu. Predstavte si, že by ste boli starším bratom Slovenskej republiky, akú radu by ste jej dali do života – čo robiť, ako sa správať?

Skôr by som poradil ľuďom, ktorí tvoria štát: Nevšímajte si len to, čo nefunguje a čo by sa malo robiť inak, ale aj to, čo je dobré a funkčné. Ako starší brat by som mladšiemu povedal: *Vieš čo, máš to ťažké, ľudia sú voči tebe kritickí a často aj opodstatnene, a prehládajú to, čo je pozitívne. Ale buď silný, ty to dáš, prídu aj lepšie časy. Nebuď ustráchaný, skrytý v tieni len preto, že ťa všetci ubíjajú. Postav sa a povedz: Pozrite, čo všetko som dokázal.*

V úvode ústavy sa píše, že naša krajina sa neviaže na žiadnu ideológiu ani náboženstvo. V morálnych a kultúrnych hodnotách je však na Slovensku výrazne prítomná kresťanská viera. Ku kresťanstvu sa hlási majorita obyvateľstva a aj mnohí z tých, ktorí tvoria zákony, sú svojím presvedčením veriaci ľudia. Aké miesto má teda v rámci štátu kresťanská viera zastávať?

Myslím si, že je dobré priznať sa ku kresťanstvu. Ak som kresťan, neostanem predsa skrytý a nebudem to zatajovať. Je však už na mne, či chcem hovoriť aj o tom, akého som vierovyznania. Podľa prieskumov sa ku

kresťanstvu hlási nadpolovičná väčšina obyvateľstva. Vôbec nie je hanbou povedať, že som kresťan, práve naopak. Treba sa k tomu hrdo priznať a dokázať to aj svojimi činmi, skutkami. Nikdy by sme však nemali dopustiť, aby bol niekto diskriminovaný len preto, že je ateista alebo príslušník iného náboženstva, čo veľmi dobre definuje aj ústava.

Mali by sa politicky aktívne angažovať aj kresťania?

Je dobré, ak sa aj kresťan angažuje v politike, mal by však byť pripravený skladať účty – či svoju činnosť vykonáva naozaj v duchu Biblie ako kresťan, alebo už sklzol iba do roviny človeka riadiaceho štát. Prvý list Korintským jasne hovorí, že každý dostal od Boha nejaký dar, talent. Je škoda nerozvíjať ho len preto, že sa bojí.

Vy ste veriaci a zároveň ste sa rozhodli pre advokátsku dráhu. S akými problémami ste sa stretli pri výkone svojho povolania alebo s reakciami ľudí z tohto prostredia?

Medzi advokátmi je veľa kresťanov. Právnik však svoju prácu robí vždy tak, aby čo najlepšie dopadol jeho klient. Osobitnou sférou je rodinné právo. Tam najviac cítiť ľudskú aj morálnu zodpovednosť, ak niekoho zastupujete. Klienta treba niekedy usmerniť, aby ustúpil zo svojho presvedčenia, najmä ak sú súčasťou sporu maloleté deti. Práve kvôli nim sa treba snažiť vzťahy zmieriť. V takých prípadoch veľmi pomáha pokoj a rozvaha, hľadanie najlepšieho možného riešenia. Samozrejme, v medziach a mantineloch štátnych predpisov. Niekedy ako advokát dokážete dovidieť ďalej ako váš klient. Ak prijme riešenie, ktoré mu navrhnete, cítite naplnenie a hovoríte si: dobre sa stalo. Vždy ide o to, aby ste si zachovali ľudskú tvár. Ak dotyčného človeka stretnem na ulici, pozdravíme sa a podáme si ruky, hoci sme sa v súdnej sieni stretli na opačných

stranách. A o to isté sa snažím aj vo vzťahu k svojim kolegom, advokátom – oddeliť pracovnú a ľudskú stránku.

Čím je pre vás osobne viera v Boha?

Je to vnútorný pocit, že je niečo viac – viac ako sa len ráno zobudiť a večer ísť spať. Je to o určitej zodpovednosti za to, ako vediem svoj život, aby som si raz mohol povedať: dobré to bolo! Viem, že som niečo po sebe zanechal. Viera ma vedie k tomu, aby som svoje kroky s niekým konzultoval, vedel sa poradiť, spýtať sa. Viera ma učí najskôr ďakovať, až potom poprosiť. Formuje moje životné nastavenie. Ak svoju modlitbu začínam tým, že ďakujem, tak si zrazu uvedomím, že základ môjho života tvoria krásne a dobré chvíle, a ako nepatrne je toho zlého. Viem, že mám hojnosť toho, za čo môžem ďakovať.

Medzi vaše záľuby patrí šach a zároveň bojové umenia. Ako sa z váš stal zapálený športovec? Šach je statická hra, ktorá vyžaduje sústredenie a plánovanie niekoľkých krokov dopredu. Bojové športy sú, naopak, akčné a aktívne. Čím vás tieto dve diametrálne odlišné oblasti zaujali?

Začnem šachom, ktorému sa venujem od detstva. Pravidelne, každý týždeň som hrával šach s mojím starým otcom pred neďalším obedom. Už v 5 – 6 rokoch som hral relatívne slušne. Šach je obrovská devíza pre každého, aj keď sa nie každý stane šachistom. Pomáha rozvíjať myslenie a predstavivosť. Musíte si vedieť v hlave predstaviť, či váš ťah bude správny. A tak je to vlastne aj v živote. Často stojíte na križovatkách, kedy si musíte vybrať, ktorou cestou sa budete uberať, aj keď presne neviete, kam vás to dovedie. Je výhodou, ak viete myslieť dopredu a predstaviť si, aké následky bude vaša voľba mať. Pomáha mi to aj v advokátskej praxi. Ak kliento-

vi dokážete predostrieť aj iné možnosti, zrazu si uvedomí, že je to lepšie riešenie situácie ako jeho prvoplánový nápad. Šach je krásna hra aj preto, že má férové pravidlá. Nie je to o náhode, ako pri kartách alebo kockách, ale o vašich schopnostiach. Učí vás prijať prehru, nevyhovárať sa a uznať, že súper bol lepší. Ak prehráte, podáte mu ruku a poďakujete za dobrú partiu. Zostá-

vate kamaráti, poučíte sa a idete ďalej. Ak vyhráte, tešíte sa. To je jeden z dôvodov, prečo šachy asi nikdy neopustím. Hovorím si, že keď už nebudem vládvať športovať a hýbať sa, tak ich môžem hrať aj ako 80 - 90-ročný. Je to výborný tréning mysle.

A čo bojové športy?

Bojovým športom som sa začal venovať oveľa neskôr, až počas

vysokej školy. Spúšťačom bol jeden nepríjemný incident, pri ktorom som bol napadnutý. Pri advokácii alebo právnickej praxi stále pracujete hlavou, a je výborné sa odreagovať. Nemám problém postaviť sa do ringu, kde platia jasné pravidlá. Počas zápasu si so súperom nič nedarujeme, ale potom sa vzájomne ukloníme a podáme si ruky. Šport vás tiež učí napredovať a pracovať na sebe. Bojovým umeniam sa nedá naučiť rýchlo, je to celoživotná cesta. Aj keď už možno v starobe nebudem mať také rýchle reflexy, ani ohybnosť, budem si však pamätať dve veci, ktoré ma aktívny šport naučil: stále sa môžeš zlepšovať a všetko chce čas. Bojové umenia vás učia pokore a úcte voči súperovi aj trénerovi. Ak prehrám, nikdy nepoviem, že som mal smolu. Nebola to smola, len som niečo neurobil tak dobre ako súper. Netreba sa vyhovárať, ale reálne zhodnotiť svoje schopnosti - tak ako v živote. A navyše sa po tréningu človek dobre cíti. Keď mám niekedy ťažký deň, pri športe sa uvoľním. Odporúčam to každému.

Šach aj bojové športy spája úcta a rešpekt voči pravidlám. Človek sa môže pohybovať len v ich medziach. Ak pravidlá šachu nikto nespochybňuje, ako je možné, že častokrát jasné a jednoznačné zákony v spoločnosti už ľudia takto nevnímajú? Čo to spôsobuje?

Istá miera kritiky spoločenských zákonov, pravidiel a predpisov je dobrá. Ak by sme neboli kritickí k tomu, čo schvália poslanci a úradníci, neposunuli by sme sa ďalej. Bez kritiky sa nemôžeme zlepšovať. Keď budete niekoho len chváliť, nepomôžete mu rásť. Je však dôležité, aby bola kritika vecná. Ak je nejaký právny predpis platný a účinný, ale vnútorne s ním nesúhlasím, môžem hľadať cesty, ako ho zmeniť. Je skvelé, ak sa niekto snaží spraviť právny svet a poriadok lepším. Ale

predpisy, ktoré sú platné a účinné, treba rešpektovať, aj keď ich nepovažujem za dobré. Zvlášť ak som kresťan, nepôjdem protestovať alebo nebudem zákony porušovať.

A čo keď si niekto povie: veď je demokracia, mám na to právo?

Demokracia je vláda väčšiny – ak sa väčšina, ktorú sme zvolili a ktorej sme dali mandát, na niečom uznesie, máme to akceptovať. Ak je prijatý zákon skutočne zlý, treba apelovať na jeho zmenu. Ak je zákon v rozpore s platnou legislatívou, môžem sa obrátiť na ústavný súd. Problém je, že u nás sa niekedy zamieňa politika s právom. Politicky môžem s niekým nesúhlasiť, ale právne mám rešpektovať daný stav. Ak s niečím nesúhlasím, môžem podniknúť právne kroky na zmenu. V opačnom prípade zachádzam do anarchie. Aj o tom je zrelosť – o akceptovaní pravidiel, lebo som ako občan súčasťou štátu.

Človek je však v dnešnej spoločnosti častokrát svedkom toho, ako sa pravidlá nerešpektujú a ako sa zdanlivo môžeme blížiti až k anarchii, ktorú ste spomínali. V čom a ako môžu kresťania v tejto situácii inšpirovať blízky, známych a kolegov svojimi postojmi a konaním?

Kresťan má veľa podnetov v samotnej Biblii, ako by sa mal správať a žiť. Nemyslím si, že dobrý kresťan by mal byť anarchista. Ako príklad uvediem zatváranie kostolov počas pandémie, alebo obmedzovanie počtu účastníkov podľa kapacity. Nemuselo sa nám to páčiť, ale čo sa dalo robiť? Nerešpektovať opatrenia a preplniť kostol? Vždy si treba uvedomiť svoju zodpovednosť: Áno, obmedzuje ma to, na druhej strane má opatrenie racionálne zdôvodnenie – snažíme sa bojovať s vírusom. Od kresťana v takej situácii čakám, že bude hľadať aj iné cesty a informačné technológie

na šírenie Božieho slova. Priestor na modlitbu je rovnaký aj v čase, keď je obmedzený priestor na skupinové zdieľanie. Verím, že raz to všetko pominie. Kresťan by mal byť v tejto oblasti ten umiernený, nie anarchista. Keď sa kostoly zatvorili, bolo to ťažké, ale navonok nikto nerebeloval, nebúril sa. To, že niektorí ľudia vstupovali do obchodov bez rúšok alebo si ich strhávali, je pre mňa až nepochopiteľné. Nikto ich nenútil do obchodu vstúpiť, bolo to ich slobodné rozhodnutie. Skôr, ako kresťan niečo urobí, mal by rozmýšľať, či je to správne a dobré. Ak chce porušovať štátne predpisy, tak v Biblii pre svoje konanie asi veľkú oporu nenájde.

Ako teda kresťan môže a má adekvátne vyjadriť svoj nesúhlas, ak narazí na rozpor medzi platnou legislatívou a svojím svedomím?

Ide o správnu mieru. Ak má človek s niečím vnútorný problém a narazí na pravidlo, ktoré sa mu javí ako absurdné, mal by zvážiť, ako svoju nespokojnosť vyjadriť navonok. Treba veci pomenovať a kritické výhrady adresovať osobám, ktoré s nimi vedia niečo urobiť. Minimálne raz za štyri roky môžem vyjadriť svoj postoj pri voľbách. Nesúhlas ma neopravňuje k tomu, aby som nerešpektoval pravidlá. Demokracia nie je o všeobecnej zhode. Je o nadpolovičnej väčšine, ktorá určí, čo považuje za správne. Môže sa stať, že sa ocitnem v menšine, ktorá s prijatým rozhodnutím nesúhlasí, ale akceptujem rozhodnutie väčšiny. Na úrovni štátu je to podobné ako napríklad na schôdzi vlastníkov bytov. Uvedomujem si, že tu bývajú aj iní, ktorí môžu mať iné potreby ako ja. Zvažujem, ako môžem pomôcť, a kedy sa už deje nepravosť, na ktorú chcem upozorniť.

Na jednej strane hovoríme o dodržiavaní pravidiel, na

druhej strane počas Nežnej revolúcie ľudia vyjadřili nesúhlas s vládnucim režimom. Síce porušovali vtedy platné zákony, ale dnes už nikto nepochybuje o tom, že konali správne. Aj Dietrich Bonhoeffer veľa uvažoval nad tým, či je správne alebo nesprávne politicky sa zapojiť do odboja v nacistickom Nemecku. Nakoniec sa pridal do skupiny, ktorá plánovala atentát na Adolfa Hitlera. Keď atentát nevyšiel, farára Bonhoeffera popravili. Opäť robil niečo, čo bolo v rozpore s pravidlami, ale čo považoval za morálne a správne. Čo môže byť morálnym kompasom pre človeka dnes, podľa ktorého sa má rozhodovať?

Myslím si, že dnes žijeme v dobrej dobe, i napriek problémom. Máme definované ľudské práva, funguje demokratický systém, ktorého základ je zdravý a dobrý. Nemáme obmedzenú slobodu slova a pohybu, máme volebné právo. Konanie ľudí žijúcich v totalitných režimoch, ktoré šliapli po ich bytostných právach, treba preto posudzovať inak. November '89 je významný, pozitívny milník, kedy ľudia protestovali proti totalite pokojnou cestou. Žiadne násilie a obsadzovanie. Prevrat sa robil s obrovskou vierou a zdôvodnením: chceme dosiahnuť slobodu, aby sme sa nemuseli báť ísť v nedeľu do kostola, aby sme mohli slobodne cestovať a vyjadrovať svoj názor. Zdôvodnenie odporu voči komunistickému režimu malo omnoho väčší základ. Nedalo sa to vyriešiť miernejšou cestou tak, ako mnohé problémy dnes.

Ako nakladáme so slobodou slova, ktorú máme?

Dnes veľa ľudí hovorí, ale pritom ubližuje. Ja však tvrdím: Keď niečo povieš, tak za to nes aj zodpovednosť. Ak niekomu zasiahneš do osobnosti, ak si ho krivo obvinil, ak si mu poškodil dobré

meno, tak za to znášaj následky. Dnes máme slobodu, ale tá ide ruka v ruku so zodpovednosťou za to, čo robím, ako sa správam, ako sa vyjadrujem.

Nachádzame v Biblii podľa vás aj ďalšie vzory, kľúče správania, ako vyjadriť nesúhlas, ktoré môžu byť inšpiráciou aj pre nás dnes?

Biblia je nevyčerateľná studnica – nech ju otvoríte na akomkoľvek mieste a hocičo si prečítate, nájdete inšpiráciu nielen pre váš deň, týždeň, ale pre celé životné smerovanie. Je to krásne napísané dielo – ak sa ním riadite, tak viete, že ste spravili dobre. Napríklad, niekto môže mať pocit, že na nič nemá talent. Biblia však hovorí, že kaž-

dý má dar, len ho treba objaviť a rozvíjať. A to je povzbudzujúce! Pre všetky dobré rozhodnutia viem nájsť zdôvodnenie v Biblii. Osobne mám rád najmä Jánovo evanjelium. Medzi moje obľúbené verše patrí text: *Ja som sa na to narodil, na to som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo o pravde. A každý, kto je z pravdy, počuje môj hlas.* V príchode Pána Ježiša sme dostali veľký dar. Pre bežný život, v akejkoľvek sfére, je Biblia nádherný zdroj, ktorý nemá alternatívu.

Vráťme sa k tomu, čím sme rozhovor začali, k výročiu vzniku Slovenskej republiky. Je niečo, čo by ste zapriali nášmu štátu, krajine a ľu-

dom, ktorí tu žijú, do ďalších rokov?

Prial by som si, aby sa ľudia čo najviac tešili z dobrých vecí, ktoré sa dejú. Aby bol život naplnený viac dobrom a láskou ako negatívnymi vecami, ktoré sa šíria ako mor. Kritika, nesúhlas, odpor – nemyslím si, že to robí ľudí šťastnými. Realitu treba vnímať aj kriticky, ale zároveň vidieť i širší kontext a tešiť sa z drobností. ■

(Rozhovor, ktorý sme prebrali z Evanjelického východu (03/2022) odznel v rámci relácie Duchovné horizonty na Rádiu Regina 1. januára 2022. Spracovala Emília Mihočová.)

Cirkev bratská pod Tatrami

Výročná konferencia

Foto: ĽUBO BECHNÝ

VÝROČNÁ KONFERENCIA CIRKVI BRATSKEJ

EVA BECHNÁ

Pod tatranskými končiarimi, v meste Poprad, sa 13. – 14. mája konala výročná konferencia Cirkvi bratskej. Pôvodne zamýšľané miesto konania, Hermanovce, bolo po začatí vojny na Ukrajine plne sústredené na pomoc utečencom, preto Rada nakoniec zvolila Poprad, napriek tomu, že tu nie je žiadny zbor Cirkvi bratskej.

Konferencia sa začala v piatok už od rána v hoteli Satel. Štandardne sa vrátila k predchádzajúcemu obdobiu života cirkvi, plneniu predchádzajúcich uznesení, činnosti Rady a zároveň predniesla k diskusii a hlasovaniu aj návrhy rozpočtu na ďalšie obdobie. Delegáti schválili nový mzdový predpis a platovú tabuľku pre kazateľov a celocirkevných pracovníkov. Správa

predseda Štefana Evina sa toho roku venovala najmä téme predčasných odchodov kazateľov. Či už je táto služba ukončená zo strany zboru alebo zo strany kazateľa, vždy je to citlivá situácia, ktorá prináša množstvo problémov. Predseda vo svojej správe zdôrazňuje, že už na začiatku, keď sa mladý brat rozhoduje pre kazateľské povolanie, malo by byť takéto rozhodnutie zo strany kompetentných veľmi vážne posudzované a príprave vikára venovaná špeciálna pozornosť. (Správu predsedu RCB uverejňujeme na ďalších stranách.)

Počas piatkového poobedia pricestoval do Popradu nový kazateľ žilinského Kórejského zboru Jongkook Jang. Do Žiliny prišiel na začiatku roku 2022 spolu s manželkou a dvoma deťmi, aby vystriedal brata Il Won Sea po dlhoročnej službe na Slovensku. Celá rodina sa veľmi intenzívne učí po slovensky, čo brat Jang predviedol na konferencii a celý svoj príhovor zvládol v slovenčine.

Azda najvýznamnejším bodom piatkového programu bolo schválenie ordinácie troch vikárov – Juraja Sabola (vikariát v CB Košice), Filipa Pankráca (vikariát CB Bardejov) a Josého Calva (vikariát CB Žilina). Všetci traja splnili potrebné náležitosti a boli svojimi staršovstvami odporučení na ordináciu. Počas konferencie odpovedali na otázky prítomných a prezentovali svoje postoje k službe ka-

Jongkook Jang

zateľa. V závere schválila konferencia ordináciu všetkých troch a ku koncu dňa mohli byť slávnostne ordinovaní počas ordináčného zhromaždenia a zložili ordináčny sľub.

Pri ordináčnom zhromaždení poslužil Božím slovom kazateľ Petr Kučera z CB Bratislava-Cukrová. Za podklad k svojej kázni si vybral text z 1. knihy Kráľov 3, 5 – 14, kde sa Boh pýta Šalamúna, aké obdarovanie mu môže dať do jeho novej služby kráľa. Šalamún prezentoval Bohu všetky svoje obavy, ktoré

mal z novej situácie. Či už to bol jeho mladý vek, početný izraelský národ, ktorému mal vládnuť, nedostatok skúseností a tiež určitá latka, ktorú nastavil jeho otec Dávid. Napriek všetkému nežiada Šalamún od Boha bohatstvo ani dlhý vek, ale srdce poslušné, rozumné, aby vedel spravovať svoj ľud a rozoznať dobré od zlého. Pričom niektoré preklady uvádzajú aj „srdce načúvajúce“. A táto prosba sa Bohu veľmi páčila a nielen že ju naplnil, ale pridol Šalamúnovi aj mnohé iné. Kazateľ Kučera vo svojej kázni vyzdvihol špeciálne tému „načúvajúceho srdca“. A poprial trom novým kazateľom, aby aj oni vedeli načúvať nielen ušami, ale aj srdcom. „Nech nám Pán Boh dáva srdce nielen načúvajúce, srdce poslušné, vnímavé, citlivé a múdre, srdce plné Duha Božieho.“

Trom novo ordinovaným kazateľom som položila tri otázky:

1. Kedy a ako si u seba rozpoznal volanie, že sa chceš stať kazateľom?
2. Aké si myslíš, že sú tvoje obdarovania pre túto službu?
3. Dostal si pozvanie od konkrétneho zboru, aby si prišiel slúžiť?

José s manželkou
Luckou a dcérou Améliou

José Calvo

1. Príbeh rozpoznávania môjho povolania bol postupný a skladal sa z viacerých etáp. Na jednej strane som prirodzene rozpoznával dary, ktoré som dostal – t. j. schopnosť verejne vystupovať, vyučovať a starostlivosť o ľudí v mojom okolí. Už od mlada som chcel byť učiteľom a vždy som si so záujmom vypočul nedefnú kázeň, čiže zbor bol prirodzeným miestom, kde by som mohol využiť tento môj talent. Na druhej strane som prežil istý mystický zážitok alebo moment vnútorného povolania, kedy som na modlitebnom a chválospevovom zhromaždení zažil, ako Boh koná vo mne. Hľadal som vedúcich, konkrétne kazateľa, ktorý by mi pomohol rozoznať, čo to znamená. Vtedy som dostal isté prorocké slovo o tom, že Boh ma povoláva do služby kazateľa. Bolo to potvrdenie toho, ako môžem použiť prirodzené dary, ktoré mi Boh dal k dispozícii a zároveň odpoveď na moje modlitby a otázky ohľadom toho, ako môžem Bohu slúžiť. Toto sa udialo, keď som mal pätnásť rokov a odvtedy som, či už viac alebo menej múdro robil rozhodnutia, ktoré smerovali k tomuto povolaniu.

2. Ak by som mal hodnotiť podľa Ef 4, 11 – 13, povedal by som, že moje povolanie je v prvom rade učiteľské. Milujem Písmo a vnímam ako svoje „osobné povolanie“ pomáhať ľuďom rozumieť často nepochopené, alebo zlé pochopené Božie Slovo. Verím, že toto Slovo je platné a aktuálne aj tisíce rokov potom, ako bolo napísané a je mojou túžbou, aby sme mu rozumeli, pretože vtedy budeme najlepšie vyzbrojení na to, aby sme Bohu slúžili celým svojím životom

3. Áno. Oficiálne pozvanie som dostal od zboru CB v Žiline a na neformálnej úrovni som bol pozvaný aj do zboru CB na Veľkej Lhote.

Filip Pankráč

1. Volanie do služby som zažil už pri mojom obrátení. Prežil som ho na kurze, ktorý bol zameraný na prácu s dorastencami. Už tam ma Pán Boh volal do služby slova. Aby som niesol evanjelium tam, kde treba. Vtedy som si myslel, že to bude iba služba mladým. Postupne mi však Pán Boh pri štúdiu na vysokej škole a následnom štúdiu v zahraničí, začal ukazovať, že dary, ktoré mi dal, mám využívať

nielen na službu deťom a mladým, ale aj dospelým. A tak som využíval dary, ktoré mi dal tam, kde bolo treba, či už v službe deťom alebo dospelým. To, že chcem byť kazateľom bolo len pokračovaním služby, ktorý som dal Bohu už pri svojom obrátení, že ak Pán Ježiš dal svoj život za mňa, ja chcem dať svoj život do služby jemu. A on si ma priviedol až sem.

2. Myslím si, že najviac obdarovaní, ktoré mi Boh dal, sú v oblasti pochopenia, výkladu Božieho slova a toho, ako aj zložité koncepty, či duchovné pravdy povedať jednoducho, v jazyku 21. storočia. Popritom sa rád a rýchlo učím a nepovažujem sa za hotový produkt a verím, že Pán Boh ma za moju službu ešte mnohému naučí nielen v kázani, pomoci iným, či pastoraácii, ale vo všetkom, čo ešte bude potrebné a prospešné na jeho oslavu a rast cirkvi.

3. Zatiaľ som bol oslovený mojím domácim bardejovským zborom a vranovským zborom, aby som na polovičný úväzok pomáhal v oboch.

Juraj Sabol

1. Stalo sa to po mojom obrátení. Po roku premýšľania, podnieteného knihou Kazateľ aj osobnými výzvami jedného z vedúcich dorastu, som ako 16-ročný uveril evanjeliu. Začal som slúžiť v doraste. Keď som mal 18 rokov, uvedomil som si, že tak, ako mne niekto zvestoval evanjelium, aj ja ho chcem a musím zvestovať iným, aby uverili.

2. Bláznovstvo a tvrdohlavosť. (Smiech.) Veľmi rád pracujem v tíme, som zameraný na vzťahy. Rád vediem ľudí k duchovnej dospelosti a vo vystrojení v službe. Rád snívam a vidím možnosti tam, kde iní možno vidia prekážky. Rád čítam a študujem.

3. Áno, prijal som pozvanie do zboru v Spišskej Novej Vsi. V túto nedeľu (29. 5.) bude na členskom zhromaždení hlasovanie.

Trom mladým novým kazateľom prajeme do ich náročnej služby Božie požehnanie a múdre vedenie. Ďalším dňom konferencie a predovšetkým voľbami Rady, sa venuje v samostatnom článku Juraj Institoris. ■

F. Pankráč, J. Calvo, J. Sabol

ZJEDNOTENÍ V ROZDELENÍ

(Voľby do Rady CB)

JURAJ INSTITORIS

Najťažším bodom Konferencie boli voľby do Rady CB. Na zboroch niekedy zažívame nedostatok kandidátov do staršovstva a občas býva úspechom už keď je ich aspoň toľko, koľko miest treba obsadiť. Tieto voľby boli opačné – po dlhom čase (ak nie prvýkrát vôbec) boli dvaja kandidáti na predsedu. K tomu ďalší pätnásť nominovaní na zvyšných šesť miest v Rade. Táto ochota je výbornou správou, že medzi sebou máme obetavých služobníkov. Odmenou za prácu v Rade je totiž často skôr kritika než pochopenie a docenenie.

Po silnej kandidátke sa však výpočet pozitív zastavuje. Hoci máme ochotných a obdarovaných kazateľov aj nekazateľov, narážame na väčší problém. Vedenie cirkvi by nemala tvoriť množina jednotlivcov, ale pokiaľ možno tím, ktorého členovia sa navzájom dopĺňajú a podporujú. Zdá sa, že dlhšie problémy v tomto smere vyvrcholili práve v Poprade. Delegáti vyberali predsedu z bratov kazateľov Štefana Evina a Slavomíra Polohu. Oba sú osobnosti, ktoré v Rade už viac rokov pôsobia a ktoré sa významne odlišujú vo svojich teologických dôrazoch aj v spôsobe práce. Toto spôsobilo, že delegáti reálne nevyberali medzi nimi, ale buď boli rovno rozhodnutí pre svojho favorita, alebo maximálne zvažovali zdržanie sa. Situácia pred voľbou bola veľmi vyrovnaná, zvolený mohol byť ktorýkoľvek z nich, ale rovnako aj ani jeden.

Podľa Poriadku CB voľby riadila Volebná komisia, ale tu nešlo len o technickú záležitosť. Samotná kandidátka totiž vzbudila kontroverzie, keď jeden kandidát na predsedu a ďalší kandidát na člena dostali zamietavé stanovisko od Rady CB, resp. od svojho zboru. Pred samotnou voľbou sa preto vášnivo diskutovalo o tom, kto (ne)má byť na volebnom lístku.

Tu sa ukázalo, že život je zložitejší ako dokáže Poriadok opísať. Ukázalo sa isté protirečenie v jeho znení, keď si na jednu stranu Volebná komisia musí ohľadom voliteľnosti vyžiadať stanovisko od Rady, resp. od zboru. Na druhej strane sú podmienky voliteľnosti stanovené technokraticky, riešia sa v nich otázky – ako je vek alebo to, či má kandidát skúsenosť správcu zboru. V skutočnosti na posúdenie týchto kritérií Volebná komisia žiadne stanovisko

nepotrebuje a otvára to otázku, načo ho má žiadať, keď ho potom nemá brať do úvahy.

Okrem technických záležitostí Poriadok pracuje len s podmienkou, aby sa kandidát „osvedčil v práci na zbere“. Výhodou tohto kritéria je, že je dostatočne široké, aby zachytilo pestré životné situácie. Nevýhodou zas, že môže podliehať subjektivite.

Volebná Komisia sa rozhodla, že bude brať do úvahy len merateľné kritéria a nevypočula negatívne stanoviská. Toto u časti delegátov vyvolalo nevôľu a otvorilo otázku, či majú delegáti právo zmeniť rozhodnutie Komisie. V tomto bode bola Konferencia na tenkom ľade a uzavrelo sa to tým, že o voliteľnosti sa nepriamo rozhodne v samotných voľbách. Pre budúcnosť by však bolo lepšie vyjasniť, či v prípade otázok rozhodujú delegáti, alebo rozhodnutia Komisie nemožno rozporovať.

Pri samotnej rozprave právne patálie prerastali do teologických polemík. Na jednej strane zaznievali výzvy, aby sa v rozprave neriešila teológia kandidátov. Dáva to zmysel v tom, že keď sú kandidátmi ordinovaní kazatelia, tak treba ich rôzne postoje a dôrazy rešpektovať. Na druhej strane – okrem krátko predstavenia sa v bulletine a jedného príspevku v rozprave – samotní kandidáti nemali príležitosť ukázať, kam by sa cirkev pod ich vedením uberala. Pritom delegáti mali voči obojm kandidátom zásadné pripomienky, ktoré pramenili z ich teologického presvedčenia a nie bezdôvodne predpokladali, že práve ich teológia ovplyvní ďalšie fungovanie cirkvi.

Tieto rozpory sa potom prejavili vo svojskej črte Konferencie, kde sa často využíval paragraf o ukončení diskusie. Ten za normálnych okolností zastavuje neúmerne dlhú rozpravu. V Poprade sa však paragraf viackrát využil hneď na začiatku rozpravy, keď sa diskusia ani nerozbehla. Zdá sa, že tu bola (väčšinová) vôľa predísť či ukončiť emotívne vystúpenia, ktoré nás neposúvajú dopredu. Toto riešenie však odhaľovalo neschopnosť vnútri cirkvi diskutovať o ťažkých témach. Tabuizácia, únik pred poctivou diskusiou, nás pred našimi rozdielmi a nutnosťou riešiť problémy spolu neochráňa. Rýchle ukončenie diskusie bez poctivej alternatívy problémy

nevyrieši, a zrejme sa nám neskôr vrátia vo väčšej intenzite.

Po rozprave prišlo rozuzlenie v samotnej voľbe predsedu – ani jeden kandidát nezískal potrebnú väčšinu. Tým sa zastavili celé voľby Rady a hľadalo sa východisko. Reálne boli iba dve možnosti – rýchle zvolanie mimoriadnej Konferencie, alebo opakovanie volieb o rok, s tým, že súčasnej Rade sa predlí mandát. V tomto bode delegáti našli konsenzus, že je lepšie dať si dlhší čas na reflexiu a hľadanie východiska zo slepej uličky.

Voľba Rady bola bolestná, ale nie prekvapujúca skúsenosť. V istom zmysle na nej otvorene vyvrcholili tendencie, ktoré sú dlhšie viditeľné. Ak máme rok pred nami využiť, potrebujeme spoznať, kde nastala chyba a neopakovať ju. V tejto situácii sa žiada, aby sme pred Bohom menili naše myslenie, prosili Ho o milosť a porozumenie, kam nás On chce viesť.

Pred hlbokými problémami a rozdielmi medzi nami neutekajme, neuspokojme sa s bublinou, v ktorej si pritakávame. Úzkou cestou vpred je tvoriť vzťahy, v ktorých sa dokážeme v láske vzájomne povzbudzovať aj okresávať. Pre Kristovu cirkev totiž platí paradox, že čím sme rozličnejší, tým viac sa navzájom potrebujeme. Len tak budeme v Kristovi kompletní a nebudeme pôsobiť ako Jeho okypená karikatúra.

Nesnažme sa obísť či prehlasovať toho, kto má iné dôrazy, no verí v toho istého Trojjediného Boha, v to isté evanjelium a v to isté Vyznanie viery CB. Ale nebojme sa ani pýtať a skúmať, ak máme obavy, že s niekým túto jednotu nezdiefame. Naše vzťahy neobstoja na predsudkoch a predpokladoch, potrebujeme vojsť do hĺbín vzájomného načúvania a zápasu o pochopenie jeden druhého. Čím širšie je naše vyznanie, tým viac musíme dbať na vzájomné porozumenie. Potrebujeme širokú a láskavú náruč, akú má náš nebeský Otec. Rovnako potrebujeme hĺbku a pravdu Slova, ktoré nám zjavil Jeho Syn. Ako sú jedno Otec so Synom, aj my namiesto rozdelenia stelesňujme vyznanie: *Jeden je Pán, jedna viera, jeden krst, jeden Boh a Otec všetkých, ktorý je nad všetkými, skrze všetkých a vo všetkých* (Ef 4,5 – 6). ■

SPRÁVA PREDSEDU RADY CB PRE KONFERENCIU 2022

(krátené)

ŠTEFAN EVIN

Na jar v roku 2018 Slovenskom otriasla vražda novinára a celá spoločnosť sa dostala do pohybu, aký sme desaťročia nezažili. O dva roky nato celým svetom a našimi životmi začala triasť pandémia Covidu a priniesla problémy, ktoré boli storočie v podstate mimo nás. O ďalšie dva roky sme sa jedno ráno zobudili so správami o brutálnej vojne tesne za našimi hranicami. Čelíme otázkam, výzvam a realite, ktorú sme videli už len v dokumentoch alebo dosť ďaleko od nášho dvora. Toto všetko je prítomné v našich osobných životoch, má dopad na naše zborové spoločenstvá a na celú cirkev. Osobné sa prepája s komunitným, zborové s komunálnym, cirkevné so spoločenským. Preč je plavba po pokojnej či známej rieke s občasnými plytčinami či vírom, ktorý nás roztočí (a niekoho niekedy možno aj vytočí). Nové okolnosti vyzývajú k reflexii a hlásia sa o priestor v našich zborových a cirkevných správach a v komentároch k nim. Vnímam niektoré z nich a s ďalšími sa stretávate vy. Dúfam, že kúsok priestoru aspoň pre otvorenie rôznych tém, ktoré považujete za aktuálne a dôležité, poskytne aj táto konferencia.

Keď kazateľ končí službu

Vo svojej správe sa však chcem venovať jednému javu, ktorý je v našom cirkevnom živote prítom-

ný dlhšiu dobu a zdá sa, akoby pomaly naberal na intenzite. Ide o odchody kazateľov zo služby. Konkrétne o predčasné odchody. Aspoň tak sa to javí, ak od doby pôsobenia kazateľov sú určité očakávania. Dôverujeme – hoci neraz zmätení – Božej prozreteľnosti vo všetkom dianí – teda, že aj v týchto prípadoch „prišla plnosť času“ a konkrétny služobník splnil to, čo z Božej vôle mal, a jeho pôsobenie i služba radikálne menia miesto aj formu. Zároveň však je dôležité brať vážne našu zodpovednosť za to, v akých podmienkach sa to deje a aké procesy sú s tým spojené. A myslím tým na zodpovednosť a procesy u samotných kazateľov, ale aj staršovstiev, členských zhromaždení, Rady CB aj Konferencie. Nejde tu totiž len o zvládnutie šoku z odchodu kazateľa a zabezpečenie vhodného riešenia krízovej situácie – teda reakciu na terminálnu fázu služby kazateľa. Ide o prístup všetkých spomenutých ku kazateľskej službe potenciálneho služobníka už predtým, ako sa vôbec stane kazateľom, teda ordinovaným služobníkom. A, pravdaže, rovnako dôležité je aj to, čo sa deje počas aktívnej služby kazateľa. Lebo dobrý štart neznamená automaticky dobré pokračovanie. O to vážnejšie a riskantnejšie je to vtedy, ak už vstup do služby je zaťažený rizikovými faktormi. Určite sa tešíme z dobrého začiatku, plodného pokračovania a požehnaného a pokojné-

ho záveru. Možno ešte viac sme vďační vtedy, ak po rozpačitom či neistom začiatku vidíme výrazný progres, rozvoj a dobré ovocie. Bohu vďaka za jeho žehnajúcu milosť. No nemôžeme zatvárať oči pred príbehmi s iným, smutným koncom, – či už bol začiatok veľmi nádejný (vtedy to veľmi bolí), alebo bol s otáznikmi (vtedy sa rozpaky znásobujú). Prosme Boha o jeho uzdravujúcu milosť.

Ak vnímame len príbeh svojho zboru, tak sme možno nezažili nečakaný/predčasný odchod kazateľa zo služby, a z príbehov, ktoré sa stali inde, sa k nám dostal len nejaký zlomok informácií, navyše zafarbený podľa toho, na akej strane príbehu stojí jeho rozprávač. Pri pohľade na viacero príbehov v rôznych kontextoch sa však dajú vyzorovať určité spoločné prvky aj špecifiká. Minulosť nemôžeme zmeniť, minulosť môže byť len vykúpená a jej dôsledky transformované Božou milosťou na novú silu k životu a nové požehnanie. Alebo v nej uviazneme frustrovaní a vnútorne na mnohých nahnevani (dokonca možno aj na seba).

Predtým, ako sa zameriam na nečakané (predčasné) odchody kazateľov zo služby z ich vlastného rozhodnutia, spomenúť chcem niekoľko iných situácií, keď kazateľ končí službu v zbore.

Odchod do dôchodku

Asi najmenej problematické je ukončenie kazateľskej služby odchodom kazateľa do dôchodku. Jeho rozhodnutie zbor a cirkev berie na vedomie. Zo strany kazateľa je pastiersky žiadať, aby o tomto svojom zámere informoval staršovstvo a zbor aspoň rok vopred. Tým poskytne staršovstvu čas, aby hľadalo nového kazateľa. Zároveň sa otvára priestor, aby zbor pomohol kazateľovi zariadiť sa v novej etape života predovšetkým po praktickej stránke.

Ak kazateľ chce pokračovať v službe v zbore aj po dosiahnutí dôchodkového veku, o pokračovaní jeho služby rozhodne hlasovanie staršovstva a hlasovanie zboru, ktoré musí prebehnúť minimálne rok pred vznikom nároku na dôchodok. V prípade, že sa rozhodnutia členského zhromaždenia a staršovstva nezhodujú, vzniká citlivá situácia, lebo vôľa kazateľa sa nestretla s vôľou staršovstva alebo členov zboru. Je potrebné, aby staršovstvo otvorene a jasne kazateľovi ešte pred hlasovaním komunikovalo, či si praje jeho pokračovanie v zbore alebo nie.

Ukončenie služby z rozhodnutia zboru

Ktorýkoľvek kazateľ inštalovaný v zbore môže kedykoľvek prijať pozvanie od iného zboru. Ak však dal súčasnemu zboru sľub, že tam bude pôsobiť konkrétnu dobu, nemal by na tento sľub zabudnúť. Takisto by mal staršovstvo zavčas (minimálne rok vopred) jasne informovať o svojich úmysloch a plánoch na odchod, aby sa na to mohlo pripraviť.

V prípade, že kazateľ chce v zbore zostať dlhšie ako sedem resp. trinásť a výnimočne aj viac ako osemnásť rokov, o pokračovaní jeho služby rozhod-

ne hlasovanie staršovstva a hlasovanie zboru. O nutnosti otvorenej komunikácie ešte pred hlasovaním platí to, čo som už zmienil. Ak výsledkom hlasovania staršovstva a zboru je nepredĺženie pôsobenia kazateľa v zbore, nastane pre kazateľa aj zbor veľmi bolestná situácia. Kazateľ môže byť prekvapený a sklamaný, zbor zaskočený a rozdelený v pohľade na to, čo sa stalo a čo ďalej. Mandát kazateľovi v zbore najneskôr po roku skončí, avšak musí si riešiť otázku svojho ďalšieho pôsobenia, bývania a života. Ak nemá kam odísť (nemá pozvanie a nie je zvolený v inom zbore) a ak navyše ešte nemá svoje bývanie, dostáva sa do veľmi zložitej situácie a jeho rodina je zraniteľná a sociálne ohrozená. A všetko toto sa premieta aj do atmosféry a vzťahov v zbore. Rada CB nemôže takéhoto „voľného“ kazateľa ustanoviť za správcu v žiadnom zbore (okrem misijného); nanajvýš môže takého kazateľa menovať za administrátora v zbore bez správcu. Je to však len dočasné a nedostatočné riešenie.

Ukončenie služby v zbore z rozhodnutia kazateľa

Dôvodom pre ukončenie služby v zbore zo strany kazateľa (okrem odchodu do iného zboru) sú najčastejšie (1) dlhodobé spory a nezhody so staršovstvom, (2) nízke finančné zabezpečenie. Je za tým aj nedostatočná komunikácia o vzájomných potrebách, očakávaníach a možnostiach, a tiež odlišné teologické presvedčenia a z nich vyplývajúce odlišné predstavy o fungovaní zboru. Za takýmito rozhodmi ostáva horkosť a pachuť. Staršovstvá, žiaľ, môžu byť aj necitlivé, nevšímavé a nekorigovateľné. Môžu sa previniť voči kazateľovi. No ak sa v tejto kríze kazateľ prejaví ako urazená ovečka, ktorá sa domáha svojej pravdy, spochybňuje nielen svoju doterajšiu kompetenciu duchovného pastiera, ale aj budúce pôsobenie. Rovnako kazateľ môže byť nekorigovateľný a napätie prerastie únosnú mieru. Ak však aspoň jedna strana postupuje/reaguje duchovne zodpovedne, Pán Cirkvi sa priznáva k ich krokom. No ak obe strany reagujú telesne, v zbore vznikne vzťahovo a duchovne toxické prostredie s malými vyhliadkami na skoré uzdravenie.

Ak kazateľ ukončí svoje pôsobenie v zbore a nemá pozvanie do iného zboru, je k dispozícii pre pozvanie do iného zboru.

Odchod z kazateľskej služby

Dochádza však nielen k ukončeniu služby v zbore, ale k úplnému ukončeniu kazateľskej služby v cirkvi. Je to odchod či návrat do civilného zamestnania. Vyššie uvedené dôvody môžeme doplniť o (3) sklamanie z reality, pochybnosti o sebe, o povolání, o Bohu; (4) vyčerpanosť, prepracovanosť (vyhoorenie); (5) vážna kríza v manželstve a rodine. (6) Mimoriadnym dôvodom mimo uvedenú množinu je vážna zmena zdravotného stavu kazateľa alebo niekoho, kto je na neho odkázaný.

A tak nám v cirkvi vzniká celý vejár kazateľov s rôznym reálnym statusom a s rôznym vzťahom k ordinácii, službe, k miestnemu zboru a cirkvi. Chytáme sa obmedzených slovných definícií, ktoré s novými situáciami nemohli počítať. Potrebujeme však nie mechanické a formalistické uchopenie javov, ale vrátiť sa k teleologickému výkladu našich ustanovení. Pravda, aj teologickému východisku.

Otázke vyhorenia kazateľov sa rozhodol venovať kazateľ Janko Máhrik v rámci svojho študijného

projektu, takže nám časom, dúfajme, prinesie užitočné podnety a rady z tejto oblasti. Ja sa zameriam na odchod zo služby spôsobený spotrebovaním (vyčerpaním) pôvodných veľmi silných motívov pre vstup do služby. Ide o pohnútky a motívy na strane cirkvi (na rôznych úrovniach) a o pohnútky a motívy na strane služobníka.

Čo sú tie pôvodné motívy a pohnútky na strane služobníka, ktoré ho viedli ku kazateľskej službe? Ako v jeho živote pôsobia a ako sa menia? Sú dostatočné a sú spoľahlivé? Zvykli sme ich nazývať **osobné povolanie do služby** alebo **vnútorné povolanie**. A keďže sme v prostredí denominácie, teda zväzku viacerých zborov s niektorými spoločnými funkciami a kompetenciami, cirkev/denominácia rozpoznáva a autorizuje konkrétnu osobu pre kazateľskú službu. Je to proces, ktorý oficiálne začína vikariátom a môže končiť udelením ordinácie Konferenciou. Je to **povolanie cirkvou do služby**.

Tieto dve roviny (*po*)volania sa niekedy vyjadrujú latinskými slovami *vocatio interna* a *vocatio externa*. Ak dôjde k dostatočnému prieniku osobného *volania* a cirkevného *volania*, kazateľská

služba sa stane pre daného človeka *povoláním*, čo v našom jazyku má blízko k termínu *zamestnanie*, niekedy sa s ním kryje, ale väčšinou ho presahuje. Povolaniu sa môžeme venovať aj bez zamestnania. Na druhej strane, sme zamestnaní svojím povolaním.

Návrh mladému absolventovi teológie (ak ju študoval už hneď po maturite), aby sa najprv zapojil do života v inom zamestnaní a nie hneď do kazateľskej alebo podobnej služby v cirkvi, sa stretáva neraz s podobnou výhradou: Prečo mám strácať čas, keď som už toľko venoval štúdiu teológie? Prečo mi to komplikujete? Istým varovaním pre cirkev v tomto bode je chýbajúci postoj s otázkou: „Čo pre mňa považujete za dobré, správne, užitočné? Môžete mi v tom pomôcť?“ Namiesto toho je prítomné presvedčenie, že „ja viem, čo chcem, aj ako to chcem, len mi to, prosím, už umožnite“. Ten mladík nechce byť arogantný, len nás nechápe, ako môžeme spochybňovať jeho povolanie a jeho úsilie byť Pánovým služobníkom.

Je zrejme, že celý tento jeho prístup je zaťažený silným subjektivismom. Po prijatí do služby v cirkvi na čas môže ustúpiť do úzadia, no pri služobnej kríze sa znova dostane k slovu s ešte väčšou razanciou – a tentokrát nepríjemne namierenou ani nie tak voči okoliu, ako voči jeho nositeľovi. Taký je totiž charakter subjektivismu. Na jednej strane silný a na druhej nespoľahlivý a premenlivý. Služobná kríza vedie potom ku kríze motívov a môže viesť až ku kríze viery. A tak sa stáva aj to, že vo veku, keď niektorí služobníci ešte len začínajú službu (35-40 rokov), iní ju už končia.

Kríza motívov vyrastá z reality života a služby. Mladý človek, ktorý bol pred rokmi ako maturant nadšený pre kazateľské povolanie, už môže mať rodinu a dve tri malé deti, z ktorých jedno potrebuje zvýšenú starostlivosť. Jeho život sa radikálne zmenil. V zbere je v sedemdnovom cykle, zosilnenom cirkevným kalendárom. Potrebuje auto (odkiaľ? – rodičia, zbor, spotrebný úver?); uvažuje, ako si zabezpečiť do budúcnosti vlastné bývanie (zatiaľ mu neschválili hypotéku pre nízky plat, hoci zbor mu možno poskytuje iné benefity); v zbere by chcel meniť veci, ale naráža na nepochopenie. Cíti, že nevláda. Ako má teraz vnímať to jasné povolanie byť kazateľom, ktoré ho už desať rokov poháňalo? Vynárajú sa otázky, ktoré by najradšej vytesnil: „Zle som pochopil to povolanie, to prorocké slovo? Kto

sa pomýlil? Ja alebo Boh? Boh asi nie, tak ja som zlyhal?“ Je ťažké, možno až nemožné priznať to pred tými, ktorí to v minulosti videli inak, a trápenie duše narastá. Ak sa mu nedostane dobrá duchovná terapia, ktorá pomôže pokorne a oslobodzujúco sa vyrovnáť s minulosťou aj prítomnosťou a nájsť potrebnú oporu v Pastierovi Ježišovi, môže sa zrútiť, alebo v sebaobrane zakukliť alebo úplne odísť zo služby. Ako vôbec evanjelium milosti a obnovy syti myseľ, srdce a dušu kazateľa? Hospodin bol Pastierom pre Dávida, ale je aj pre mňa – frustrovaného kazateľa? Vždy?

Potrebná duchovná a neraz aj praktická terapia sa takmer nedá poskytnúť z prostredia našej malej cirkvi. Formálne aj neformálne sprevádzanie je použiteľné prevažne v dobrých časoch. Ale pre účinnú terapiu by sme veľmi potrebovali intervenciu od ľudí, ktorí nie sú so štruktúrami cirkvi formálne prepojení, aby bolo vytvorené emočne bezpečné prostredie.

Pozornosť venovať začiatku

Na strane cirkvi, ktorá má rozpoznávať, povolávať, vystrojovať a autorizovať kazateľov, je zodpovednosť za ľudí, ktorých povoláva, aj za procesy. Už tým, že sa tieto rozhodnutia a procesy dejú v tínoch, výrazne sa znižuje riziko individualizovaného subjektivismu. Zodpovednosť je najmä na tých, ktorí sú pastiermi a sprevádzajúcimi bratmi adeptov na kazateľskú službu – a to sú ich kazatelia so staršovstvami. Konferencia má síce najvyššie právo udeliť ordináciu, ale ako orgán nepozná a nevie posúdiť vhodnosť ordinanda. Rozhoduje len na základe odporúčania Rady a staršovstva.

Preto staršovstvá majú primárnu zodpovednosť za to, ako usmerňujú a pripravujú potenciálnych adeptov. Nie je to ľahká vec, lebo vyžaduje dlhodobý učenícky formatívny vzťah. Lebo nestačí, ak niekto prejaví záujem byť vikárom. V situácii, keď máme chronický nedostatok kazateľov počujeme, že „budme radi, že niekto chce byť vikárom a nehádzme mu poľanú pod nohy“. Lenže do vikariátu by mal vstupovať človek, ktorý už v zbore preukázal základné schopnosti pre kazateľskú/pastiersku službu a má o nej reálnu predstavu. Vikariát nenahrádza teologickú a kompetenčnú prípravu (už či je akademická alebo intenzívne laická), ale má byť priamym overením v službe, či daný človek môže byť duchovným učiteľom, pastierom a správcom pre celú cirkev. Vikár je totiž v podstate neordinovaný kazateľ.

Staršovstvo by malo mať dosť zásadné kritériá pre odporúčanie niekoho do vikariátu. Ono by malo byť tým hlasom, ktorý nepodľahne individualizovanému subjektivismu. Staršovstvo sa nemá báť, že v prípade nesúhlasu „pokazí niekomu radosť alebo dokonca život“ aj keby išlo o syna kazateľa či staršieho zboru. Naopak, v záujme zboru, cirkvi a daného človeka zodpovedné staršovstvo koná s láskou – to

znamená s milosťou a pravdou. Nezatvára oči pred negatívnymi alebo chýbajúcimi kompetenciami (koná v pravde) a pomáha ich napraviť a doplniť (koná milostivo). To môže znamenať odloženie rozhodnutia alebo nasmerovanie na inú služobnú trajektóriu. Zdravé rozhodnutia a procesy sa rodia najmä v prostredí zdravého zboru, ktorý má biblickú víziu svojej existencie, vrátane obrátenia, členstva, disciplíny, spravovania, rozhodovania, pracovnej náplne kazateľa atď.

Zmena paradigmy o povolani

Teda v prostredí cirkvi musí byť subjektívny motív objektívne zhodnotený. Presne tak nás k tomu vedie apoštol Pavol v 1Tim 3, 1: *Ak sa niekto chce stať biskupom...* to je subjektívny a pozitívny krok *...túži po dobrej úlohe*. A potom nasledujú objektívne kritériá pre posúdenie vhodnosti adepta na túto úlohu. Ide o to, či má kompetencie pre túto službu. Preto by bolo nápomocnejšie, keby sme menej operovali jazykom „povolania“ a hovorili radšej o „aspirácii, túžbe“. Túžba po tejto službe po prvé hovorí, že sa o to uchádzate, a po druhé vyjadruje, že ešte ste si nie istý, či ste na to kvalifikovaný alebo vhodný. Nová Zmluva od čias ranej cirkvi nepozná subjektívno-individuálne povolanie do služby. Naopak, varuje *unáhylene neklad' na nikoho ruky* (1Tim 5, 22) a volá cirkev k autorizácii.

Kvalifikovanosť alebo vhodnosť pre danú službu znamená mať potrebné kompetencie, byť kompetentným. Rozvoj kompetencií a ich zhodnotenie je úlohou pastierov zboru, ktorým záleží na multiplikácii pastierov – či už ide o budúcich starších zboru alebo kazateľov. Je potrebné vytvárať príležitosti k duchovnému vyučovaniu a kázaniu z Písma a podľa Písma. To vyžaduje mať v zbore tréningovú prípravu, školu kázania. Prejavom vážnej aspirácie na službu kazateľa je aktívny záujem o kurzy/semináre o zvestovaní Písma. Treba poskytovať poctivú spätnú väzbu. Kompetentnosť nezávisí len od dĺžky prípravy na službu, ale najmä od toho, či je zrejmý náležitý pokrok. Ak je aspirant ženatý, je dôležité poznať názor jeho manželky na to, ako žije v roli manžela, otca prípadne syna a zaťa. Ako ho ona vníma v roli budúceho kazateľa. Veľmi dôležitou oblasťou je záujem o teológiu – nielen klásť otázky, ale aj nachádzať a prezentovať konzistentné biblické odpovede. Zaoberá sa aspirant teológiou? Pozná vierouku a duchovné zásady cirkvi? Je iniciatívny v duchovnom raste druhých? A jeho charakter – vidíme zjavnú podobnosť s Ježišom? Bobby Jamieson napríklad takto povzbudzuje mužov, ktorí majú túžbu byť staršími, a rovnako to môžeme aplikovať aj na túžbu byť kazateľom: „Usiluj sa, aby si ťa pomýlili so starším skôr, než ťa za staršieho zbor ustanoví.“

Preto oslovujeme zodpovedne, pripravujeme intenzívne, vyhodnocujeme čestne, ustanovujeme opatrne a rozvážne, sprevádzajme neustále. ■

NA CESTE DO EMAUZ, ALEBO O LENIVOM A HORIACOM SRDCI

Ľudské srdce v Biblii označuje vnútornú podstatu človeka a sídlo jeho rozumu, vôle a citu. Keď sa v bežnej komunikácii o niekom povie, že je to človek bez srdca, myslí sa tým, že stratil pravú ľudskosť a schopnosť empatie k iným ľuďom. V krátkom príbehu o stretnutí dvoch učeníkov so vzkrieseným Pánom Ježišom Kristom, ako ho zapísal Lukáš v závere evanjelia, sa dozvedáme niečo o ich srdci.

JAN KOMRSKA (CB Bratislava-Cukrová)

Dvaja zo širšieho okruhu učeníkov Pána Ježiša sa vracali z Jeruzalema do dediny Emauzy po Veľkonočných sviatkoch. Jeden z dvojice sa volal Kleofáš, druhého meno nie je v Lukášovom texte zachytené, niektorí bádatelia sa domnievajú, že tou druhou osobou mohla byť aj Kleofášova manželka. Obidvaja sa vybrali na sviatky do Jeruzalema zrejme s očakávaním Božieho požehnania. Vracali sa však zarmútení a cestou sa rozprávali a uvažovali, čo bude nasledovať po hroznej smrti ich učiteľa.

Neznámy

Zrazu sa k nim pripojil ďalší pútnik a spýtal sa ich o čom sa rozprávajú. Prekvapilo ich, že neznámy muž ide z Jeruzalema, ako oni a nevie nič o tom, čo sa tam stalo v uplynulých dňoch. Ochotne začnú, zdanlivo neinformovanému pocestnému, rozprávať nielen o tom, čoho boli svedkami, ale aj o svojich zmarených nádejach na vykúpenie Izraela. Rozprávali o Ježišovi z Nazareta, ktorý bol výnimočný prorok, prevyšujúci všetkých známych učiteľov, pretože svoje mocné a nebojácne slová dokladal aj mnohými zázrakmi. Učeníci boli presvedčení, že Ježiš je prorokmi sľubovaný Mesiáš, ktorý zasadne na trón v obnovenom izraelskom kráľovstve. Namiesto na tróne však Ježiš skončil potupnou smrťou na kríži, ako zločinec odsúdený predstaviteľmi Izraela aj rímskej moci, a to ich veľmi zarmútilo. Ale to nebolo všetko – pútnikov vyľakala zvesť niektorých žien z kruhu učeníkov, že našli Ježišov prázdny hrob. Že by nenávisť nepriateľov Ježiša siahala až za jeho hrob a nedali pokoj ani jeho mŕtvemu telu? Ženy dokonca tvrdili niečo neuveriteľné, stretli vraj anjelov, a tí im povedali, že Ježiš žije. To bolo na zarmútených učeníkov veľa, a tak sa radšej pobrali domov do Emauz, aby aj ich nepostihlo v Jeruzaleme nejaké nešťastie.

Neznámy spolupútnik nechal učeníkov vyrozprávať sa zo svojho žiaľu a strachu a prekvapil

ich tým, že ho nezarmútila ich správa o Ježišovej smrti a vôbec ho nevyľakala ani zvesť o prázdnom hrobe. A potom sa ujal slova on. Učeníkov možno spočiatku zarazilo s akou autoritou sa im neznámy muž prihovára a dokonca im vytýka nedostatok viery v prorockú zvesť zapísanú v knihách zákona. Ale čosi im bránilo protestovať a obhajovať sa, a tak počúvali výklad so stále rastúcim záujmom. Postupne začínali vidieť prežitú udalosť v inom svetle. Písmo, ktoré doteraz poznali sa im pred duchovným zrakom otváralo a s úžasom začínali chápať, že to čo hovorili proroci sa práve naplňuje. Začali si uvedomovať, že Ježiš z Nazareta bol viac ako výnimočný učiteľ a prorok.

Spoznaný

Cesta trojici pútnikov rýchlo ubehla a boli v cieľi. Neznámy dával najavo, že chce pokračovať v ďalšej ceste. Učeníci sa však nechceli rozísť, a tak neznámeho naliehavo pozvali do domu. Pri stole sa hosť ujal úlohy hostiteľa, dobrorečil, lámal a podával učeníkom chlieb. Vtom sa im otvorili oči a spoznali v neznámom Vzkrieseného Ježiša, ale skôr ako stihli reagovať na stretnutie s milovaným Pánom, im zmizol. Bez meškania vstali a vrátili sa do Jeruzalema za jedenástimi a ostatnými učeníkmi s radostnou zvesťou o tom koho stretli.

Podme sa teraz zamyslieť, čo sa v tomto príbehu dozvedáme o srdci Kleofáša a jeho spoločníka. Najprv si položíme otázku, či sa pri učeníkoch naplnilo Ezechiellovo proroctvo o Božom prisľube dať svojmu národu namiesto kamenného srdca srdce z mäsa, aby chodili podľa Božích ustanovení (Ez11, 19). Domnievame sa, že učeníci nemali kamenné srdcia, lebo ochotne prijímali výklad Písma od neznámeho pútnika a napokon v ňom spoznali Vzkrieseného Ježiša. Kamenné srdcia by im nedovolili počúvať a prijať, že starodávne proroctvá v Písmach, sa splnili v osobe ich známeho učiteľa Ježiša z Nazareta.

Na začiatku

príhovoru neznámeho pútnika si vypočuli neli-chotivé hodnotenie, že sú ich srdcia lenivé uveriť prorockej zvesti. Počas cesty a pozorného počúva-nia výkladu sa ich lenivé srdcia menili na srdcia horiace, a to ešte ani nevedeli, kto sa k nim priho-vára. Výklad Písma im zapálil srdcia. Písmo zmeni-lo lenivé srdcia na srdcia horiace.

Zaujímavé je, že Lukáš v príbehu podrobne za-písal frustrujúce hodnotenie Veľkonočných uda-lostí z pohľadu zarmútených, vyľakaných a zmä-te-ných učeníkov, ale veľmi málo zapísal z dlhšieho výkladu vzkrieseného Pána. Prečo nemáme v Lu-kášom zapísanom texte zaznamenaný Ježišov vý-klad Písma? Mohol to byť text, ktorý by zapáľoval mnohé srdcia, podobne ako zapálil srdcia Kleofá-ša a jeho spoločníka.

Nevieme, prečo Lukáš nezapísal viac z výkla-du Učiteľa. Možno nám pomôže ilustrácia. Oheň v peci na drevo zapalujeme pomocou triesok. Za-pálime celkom malé triesočky, od nich sa zapália väčšie a ešte väčšie, potom polienka a napokon sa rozhoria aj drevené kláty. Ak chceme, aby sa nám z pece nedymilo zo zle horiaceho dreva, musíme naštiepať triesky a usporiadať drevo v ohnisku podľa veľkosti tak, aby sa od menších drevok postupne zohrievali a napokon zapáľovali väčšie, a to dá trocha námahy. Nieкто sa chce námahe vy-hnúť, a tak použije zapáľovacie tablety z tuhého liehu a od nich sa zapáli aj väčší kusok dreva bez triesok. Je to rýchlejšie a bez námahy.

Pec na drevo ilustruje ľudské srdce. Lenivé srd-ce nehorí, možno len tlie (a dymí sa z neho). Ak má srdce horieť, musí sa vytrvalo, každodenne a aj s trochou námahy sýtiť Božím slovom. Vo vý-nimočných prípadoch srdce zapáli aj nejaký silný duchovný podnet, ale na ten nemožno nečinne

čakať a spoliehať, vytrvalé štúdium Písma nemô-že nahradiť.

Chýbajúci záznam

výkladu Pána Ježiša je pre nás výzvou, aby sme, s vynaložením námahy, sami nachádzali v staro-zákonných textoch zvestí o Mesiášovi. Niekde ná-jdeme len malé triesočky ale niekde, napríklad u Izaiáša celé pasáže pripomínajúce kláty, ktoré zapáľujú srdce čitateľov rovnako ako boli zapále-né srdcia učeníkov na ceste do Emauz.

Podobným spôsobom sa nám prihovára apoštol Pavol. V liste vyzýva rímskych kresťanov: Nebuďte leniví v horlivosti. Dajte sa rozohňovať Duchom. Služte Pánovi (Rim 12, 11). Duch rozohňuje, iným slovom, zapáľuje a lenivé srdcia mení na srdcia ho-riace.

Príbeh o ceste do Emauz nás učí, že načúvanie Božiemu slovu mení naše srdcia so sklonom k le-nivosti a mení ich na srdcia horiace. Lenivé srdce nás pripravuje o radosť. Horiace srdce nám nao-pak spôsobuje radosť. Sklon k lenivosti nám brá-ni čítať a rozmyšľať nad Písmom. Ak však lenivosť prekonáme a ponoríme sa do biblického textu, postupne začne naše srdce horieť a odkrýva sa nám zastretý pohľad na Pána. V aktívnom veku nás zahlcujú každodenné povinnosti a v pokročilom veku nám zasa ubúdajú sily na dlhšie štúdium Pís-ma. Vyberme si teda jeden krátky text, alebo len jeden verš a opakujeme si ho. Môžeme sa o ňom krátko rozprávať s niekým blízkym a pýtať sa, ako mu rozumie on alebo ona. Radosť budeme mať obidvaja. Biblický verš sa môžeme aj modliť a Svä-tý Duch nám zapáli srdce.

Premena lenivého a smutného srdca na srdce horiace a radostné je Božím dielom v nás, vyžaduje si ale našu aktívnu spoluúčasť. ■

Cesta do Emauz, zdroj Muzeum.varnsdorf.cz

LABUTIA PIESEŇ...?

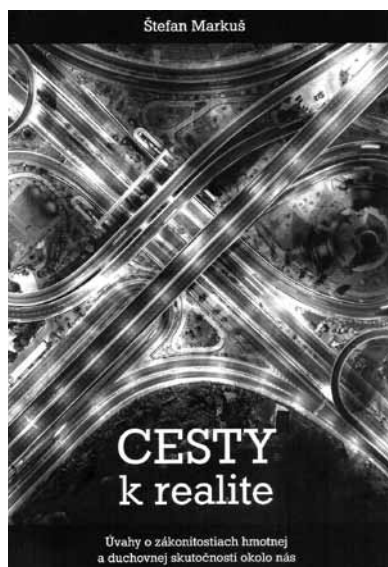
Nebýva zvykom, že na predstavenie jednej knihy venujú časopisy väčší priestor, ako zaberie obálka a krátka noticka. Zvyčajne to tak robíme aj my, ale tento raz spravíme výnimku. Autor knihy, ktorú predstavujeme, Štefan Markuš, ju na FB uviedol slovami: „Je to moja labutia pieseň“. Labutia pieseň je pojem, ktorý sa používa ako alegorické pomenovanie posledného veľkého činu. Podľa legendy, labuť prvý a posledný raz spieva pred smrťou. Takže kniha *Cesty k realite* nie je celkom autorova „labutia pieseň“. Tých „piesní“ z jeho pera odznelo počas jeho plodného a tvorivého života neúrekom. Niektoré knižne iné v najrôznejších vedeckých platformách. Nebudeme ich vymenúvať, no chcem spomenúť, že Štefan Markuš bol pred 15 rokmi jeden zo spoluzakladateľov nášho časopisu a vyše desaťročie predsedal redakčnej rade a jeho „spev“ – niekedy v pozadí, mnoho ráz publikovaný – po celé roky ovplyvňoval smerovanie Dialógu. Veď samotný Števo život je životom dialógu.

Preto jeho „labutej piesni“ venujeme viac miesta, ako býva zvykom. Lebo počas celej doterajšej existencie Dialógu mal v ňom a v nás viac miesta ako býva zvykom. Už aj dôvody, prečo túto knihu napísal stoja za prečítanie.

Nelúčime sa, iba ĎAKUJEME, Števo! (za redakciu B. Piatko)

„REÁLNY SVET JE FYZIKÁLNY SVET, OPISUJE HO MATEMATIKA.
DUCHOVNÝ SVET JE SVET VIERY.“

Wolfgang Pauli

ÚVOD – CESTY K REALITE

ŠTEFAN MARKUŠ

„Najlepšie knihy sú tie, o ktorých si čitateľ myslí, že by ich mohol napísať aj sám,“ povedal Blaise Pascal v časoch, keď od vydania Gutenbergovej Biblie (1455) už uplynulo dvesto rokov. Už dávnejšie, ovplyvnený touto Pascalovou múdrosťou, som sa raz priznal, že pohnútkou k písaniu jednej vedeckej monografie bol hnev. To preto, lebo v dobe, keď som sa púšťal do zaujímavého vedeckého projektu, som v odbornej literatúre neobjavil publikáciu s podobnou tematikou.

Pascalova úvaha o formulovaní myšlienok a písaní kníh však upozorňuje aj na potrebu pokory. Odvážlivci by sa nemali preceňovať. Nazdávam sa, že esej o zážitkoch na cestách k realite by iní doká-

zali opísať lepšie ako ja. Jednak preto, že nie som teoretický fyzik ani profesionálny teológ, skôr som v oboch disciplínach laik. Súhlasím však s názorom, že každý, kto sa už odhodlal napísať knihu, sa podobá na žobráka, ktorý ďalším žobrákom opisuje miesto, kde našiel chlieb.

Putovanie na cestách poznávania fyzikálnej reality sveta opisujem skúsenosťami veľikánov vedy, ktoré testuje čas. Na druhej strane cesty do sveta duchovna sú vždy osobné a v nijakom prípade ich nechcem prezentovať agitačne. Skúsenosti z ciest k hmotnej realite však povzbudzujú aj pútnikov na cestách k duchovnej realite. Tak ako veda na cestách poznávania ešte nedorazila do cieľa, ani pút-

nik kráčajúci krajinou spirituality sa nedokáže zbaviť neistoty, či ide dobrým smerom. Sme stále na púti. Hľadáme, blúdime a dúfame, že raz do cieľovej stanice dorazíme. Chceme sa podeliť s vlastným objavovaním a najmä pochtivo reflektovať vlastné tápania. Mojou snahou je zmysluplne odpovedať na tri otázky:

1. O aké cesty ide?
2. S čím sa počas putovania musíme zmieriť?
3. Čomu sa na cestách k realite môžeme naučiť?

Ten, kto na stranách tejto eseje očakáva odpoveď na iné otázky, bude sklamaný. Pri hromadení skúseností všetkých pátračov reality som bol spočiatku v zajatí naivnej predstavy, že realita – fyzikálna či duchovná – je uchopiteľná subjektívnymi zážitkami zainteresovaných. Osobné skúsenosti ma však presvedčili, že zážitky ľudí zvädzajú a môžu sa stať príliš rýchlou skratkou k skutočnému poznaniu reality. Výchova v kresťanskej rodine, skúsenosti s totalitou, vysokoškolské štúdiá, čas zasvätený základnému výskumu, projekty realizované na zahraničných univerzitách, angažovanie sa v Slovenskom helsinskom výbore, cestovanie, skúsenosti v diplomacii aj intenzívny život praktizujúceho kresťana ešte nemusia byť zárukou, že človek kráča na bezpečných chodníkoch – a najmä správnym smerom. O tom všetkom sa mienim podeliť a najmä upozorniť, že putovanie k realite (akejkoľvek) sa nikdy nekončí.

V staroveku sa prírodné zákony spájali s pravidlami života v ľudských komunitách a podvedome aj s nejakou vyššou mocou. Keď chceli vysvetliť nevládnuteľné javy v prírode, odvolávali sa na neviditeľné authority. Viera, že za dianím v prírode stoja „bohovia“, bola prirodzená. Ak existuje vyššia moc, ktorá ovláda fungovanie sveta pomocou zákonov, potom pravdepodobne existuje aj zákonodarca, ktorý poručil svetu „poriadok“. Sv. Augustín (354 – 430) už v 5. storočí začal učiť, že opakované javy a prírodné zákony, ktoré riadia deje na Zemi aj na oblohe, sú prejavom dômyselného nadprirodzeného zasahovania.

Pútnici na ceste poznávania reality zažívajú chvíle prekvapenia aj trpké sklamanie. Neistoty sa na ceste objavujú ako kruhové objazdy, ktoré cestujúcich spomaľujú, a opakované návraty na ne sú frustrujúce. Je na nich príliš mnoho smeroviek a rôznych výjazdov, ktoré umožňujú voľbu. Potrebujeme nejaký kompas, ktorého ručička by nám ukázala najpravdepodobnejšiu smer. Fyzikálny vesmír aj svet spirituality sa nám javia ako dosť rozličné oblasti, ale sú to spojené nádoby. Uvedomujeme si, že ponúkajú odlišné prostriedky na zvládnutie cesty a pýtame sa, prečo je to tak. Cesty smerujúce k realite sú zahalené, akoby zámerne zamaskované. A niekto nás navyše láka na obchádzkové trasy. O bludných cestách písal už puritánsky kazateľ John Bunyan (1625 – 1688) a varoval pred

nebezpečenstvom skratiek. Vedci najlepšie vedia, že skratkami sa síce vždy niečo zjednoduší, ale dojazd do cieľa sa často oddiali. Jeden z tvorcov modernej fyziky Erwin Schrödinger (1887 – 1961) upozorňoval svojich súčasníkov pred pokúšaniami „skracovať“ cesty k realite slovami: „Možno si ani neuvedomujeme, že bez rigorózneho hľadania reality vylučujeme predmet poznávania (*subject of cognizance*) – teda možnosť natrafiť na výlučnú cestu, ktorá vedie ku konečnej pravde.“ Teda iba rozhodnutie zotrvať na správnej ceste naviguje pútnika dobrým smerom. Tento poznatok varuje vedcov pred unáhlenými zjednodušeniami a náboženských mysliteľov pred subjektívnymi interpretáciami duchovných zážitkov.

Globálny kybernetický priestor dnes umožňuje prístup do rozsiahle prepojených internetových sietí. Disponujeme webovými prehliadačmi (Mozilla, Firefox, Google, Opera, Netscape, Safari atď.), ktoré poskytujú základné informácie o čomkoľvek. Ak do ľubovoľného prehliadača napíšeme heslo „realita“, dostaneme okamžite odpoveď. Napríklad takúto: „Realita je všetko, čo je, na rozdiel od toho, čo nie je, ešte nie je alebo čo môže byť.“ Zvedavcov o povahe reality však nedokážu uspokojiť ani sofistikované informačné technológie. Slovenský filozof Emil Višňovský vhodne vystihol komplexnosť problematiky informačných sietí, keď povedal, že „ak je internet predovšetkým nástroj a nie cieľ sám osebe, tak sme si vytvorili nástroj aj na ciele, ktoré ešte nepoznáme. Takže je to otvorené: nikto nemôže vedieť, na aké ciele sa ešte môže kyberpriestor v budúcnosti použiť.“ Čakáme teda na nové riešenia. A pod tlakom obrovského množstva súperiacich možností v nás narastá tušenie, že realita nie je presne to, o čom si práve myslíme, že je. Výstižnú definíciu pojmu „realita“ navrhol mexický básnik, esejista a diplomat Octavio Paz Lozano: „Realita je všetko, čo sme, i všetko, čo nás obklopuje, udržuje a zároveň nás pohlcuje a živí; je bohatšia a viac meniteľná a živá než všetky myšlienky a systémy, ktoré sa pokúšajú ju vystihnúť. Preto v skutočnosti realitu nepoznáme, iba tú časť, ktorú sme schopní zredukovať do jazyka a konceptov.“ Táto jeho definícia znie dôveryhodne. Na cestách k realite, ktorá nás teraz zaujíma, postupne spoznáme, že literát sa vyjadril pravdivo.

O úspechoch a zlyhaniach na cestách poznávania budem uvažovať v dvoch zdanlivo nesúvisiacich kapitolách. V prvej kapitole sa venujem úsiliu vedy a toho, ako spoznáваме fyzickú realitu. V druhej kapitole sa sústredím na problémy, ktoré sa objavujú na kľukatej ceste k duchovnej realite. V oboch prípadoch sa dostaneme k tomu, čo danú realitu riadi – teda prísne prírodné zákony prírody na jednej strane a isté nemenné duchovné princípy na strane druhej. Budem sa však zaujímať aj o bludiská, nádejné smerovky a exity k vytúženým cieľom. Pozývam vás teda na putovanie so mnou. ■

OD VEDY CEZ POLITIKU AŽ PO FILOZOFIU

(predslov, krátené)

TIBOR MÁHRIK, teológ, filozof a kazateľ

Čitateľ, ktorý siahne po texte z autorského pera Štefana Markuša, si veľmi rýchlo zvykne na to, že sa oplatí začítať do posolstva, ktoré v sebe nesie. Obsahová i žánrová rozmanitosť jeho spisovateľského korpusu je veľmi príjemným prekvapením, za ktorým sa skrýva vzácny osobný príbeh. Je málo autorov, ktorí sa za ostatné polstoročie odvážili vstúpiť na platformu interdisciplinárnej spisovateľskej tvorby v rámci slovenskej proveniencie tak úspešne a v takom rozsahu, ako to spravil slovenský fyzik, diplomat, publicista a kresťanský intelektuál Štefan Markuš. Prečo je to tak, že „Markuš sa dobre číta“? Dôvodov je hneď niekoľko. Jeho texty sú odborne erudované, obsahovo bohaté, myšlienkovito inšpiratívne, spisovateľsky pútavé, ale predovšetkým osobne a autorsky dôveryhodné.

Možno povedať, že vektor jeho myšlienkového pohybu za štyri dekády spisovateľskej aktivity smeruje od vedy cez politiku až k filozofii. Verifikácia je jednoduchá. Štefan Markuš publikoval významnú vedeckú monografiu *The Mechanics of Vibrations of Cylindrical Shells* (Elsevier, 1988), ktorá dosiahla pozoruhodný medzinárodný ohlas v akademickej komunite fyzikov a technikov. Neskôr sa predstavil aj čitateľom politických komentárov a esejí so svojimi témami spoločenského a kultúrneho života doma a v zahraničí – úvahy a eseje *Zápas o otvorenú spoločnosť* (SAV 1997) a súborná publicistika *Otvorené listy – Rodákom na Dolnú zem* (Ex Tempore, 2007) –, ktoré dlhodobo publikoval v rôznych printových a elektronických médiách. Niekoľkoročné pôsobenie na poste slovenského veľvyslanca v Maďarsku mu umožnilo zhmotniť svoje presvedčenie a vnímanie zložitej a historicky citlivej témy vzťahu Slovákov a Maďarov v skvelej publikácii *Maďari pod lupou* (Veda, 2003) o to s väčšou vášňou, že sám je potomkom slovenských presťahovalcov. Nie je prekvapením, že tak komplexne disponovaný mysliteľ, akým Štefan Markuš nepochybne je, ponúkol ovocie svojho tvorivého génia aj záujemcom o teologické reflexie súčasných výziev doby, ktoré publikoval v rôznych kresťanských médiách rovnako v časoch totality, ako aj po Novembri 1989. Jeho skúsenosť z aktívneho pôsobenia vo vedení Cirkvi bratskej v Slovenskej republike v čase, keď sa Slovensko etablovalo v EÚ, bola dôležitým podnetom k mnohým teologicko-filozofickým úvahám o tom, aké miesto má evanjelium Ježiša Krista v demokratickej spoločnosti a v osobnom živote jednotlivca a rodiny.

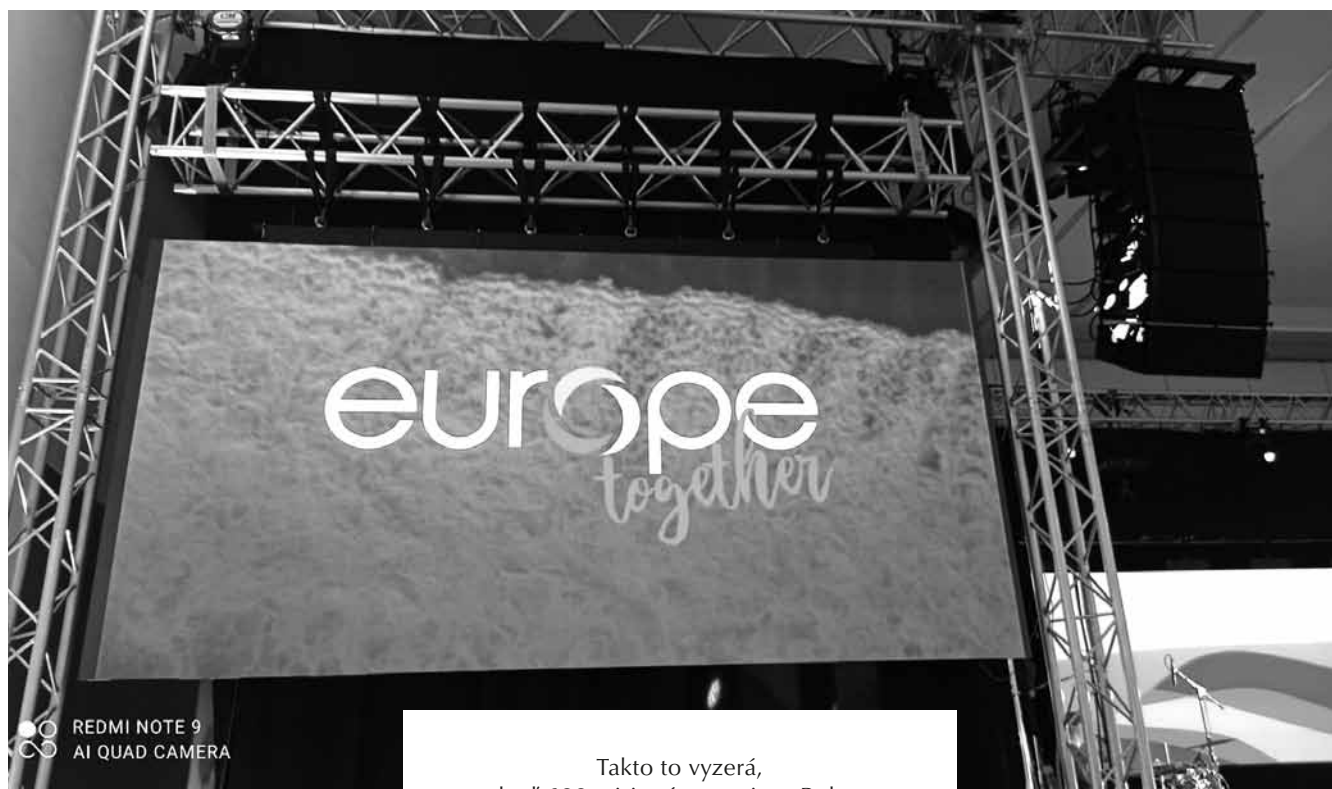
Nová a výnimočná kniha na slovenskom trhu *Cesty k realite – úvahy o zákonitostiach hmotnej a duchovnej skutočnosti okolo nás* (Porta libri, 2022) otvára pred nami impozantný výhľad do zaujímavého sveta epistemológie (epistemológia – teória poznania, predovšetkým vedeckého pozn. red.) Ako keby práve ľudské poznanie s jeho

možnosťami a limitmi bolo to, o čom treba vedieť a s čím máme múdro zachádzať ako slobodní a zodpovední ľudia. Vďaka tomu máme v rukách autentické *post scriptum* obnaženej vnútornej polemiky autora na jeho ceste hľadania a nachádzania poctivých odpovedí na dávne otázky filozofov. Staré otázky vôbec nevybledli. Naopak, naberajú na sile. Ich naliehavosť preniká cez závoj digitálnych technológií, rozprestierajúci sa od východu po západ. Ani objavy astrofyziky ich nerozptýlili a najnovšie výskumy v neurovede neposlali na smetisko dejín. Generácie nového milénia ich kladú znovu a s väčším dôrazom, než si ľudia minulého tisícročia dokázali pripustiť.

Štefan Markuš – opäť majstrovsky – brázdí hlboké vody oceánov filozofie a vedy s ľahkosťou jemu vlastnou a podľa spoľahlivého kompasu. Zložité myšlienkové konštrukty zároveň dokáže tlmočiť čitateľovi zrozumiteľne a pritom vedecky presne a korektne.

V prvej časti eseje pred nami defilujú rôzne úvahy a myšlienky o tej stránke reality univerza, ktorou sa zaoberajú prírodné vedy. Na malej ploche sa čitateľ zoznámí s niektorými veľkými osobnosťami vedy a ich spôsobom uvažovania o tom, čomu hovoríme hmotná a vedou merateľná objektívna skutočnosť. Túto časť ocení aj náročnejší čitateľ a hľadač intelektuálnej inšpirácie, učiteľov matematiky a fyziky nevynímajúc.

Druhá časť eseje je prirodzeným pokračovaním trajektórie putovania človeka, ktorý oprávnené hľadá konečné odpovede na otázky, ktoré nemôže zodpovedať žiadny fyzik, matematik, chemik ani biológ či počítačový expert, pretože veda má svoj obmedzený mandát, ktorým neobsiahne celú komplexnosť univerza. Svet náboženstva a svet vedy sa preto u Štefana Markuša nezrážajú v smrteľnom konflikte. Naopak! Poctivý intelektuál by mal siahnúť po iných zdrojoch poznania, ktoré nenájde v univerzitných knižniciach sveta v žiadnej sekcii z kategórie prírodných vied. ■

Takto to vyzerá,
keď 600 misionárov uctieva Boha.
(Jiří Dohnal, Rovinj, Chrávsko)

KREŠŤANIA A HUDBA AJ TOTO NIEKEDY SPIEVAME?!

ŠIMON EVIN

Z abstraktného ku konkrétnemu – o tom je ďalšie pokračovanie našej série o kresťanoch, hudbe a uctievaní. Rozobrali sme teologické, teoretické i praktické princípy toho, aké by mali byť piesne, ktoré spievame spolu ako zhromaždená cirkev na bohoslužbách (a prečo). Hovorili sme, že piesňami sa ako spoločenstvo učíme evanjelium, pripomínáme si ho a pomáhame si naň správne reagovať. Preto piesne pre spoločný spev musia byť v prvom rade teologicky správne a zrozumiteľné, a tomu musia podriaďovať svoje poetické i hudobné spracovanie, a tak prispievať k svojej „spievateľnosti“. Tento článok je stručným výberom praktických príkladov – textov piesní, ktoré sú menej vhodné či úplne nevhodné na bohoslužby.

Skôr ako sa do toho zahryzneme, rád by som poznamenal: To, čo nasleduje, ani zďaleka nie je ten najreprezentatívnejší zoznam. Ide o výber, ktorý má pomôcť prakticky aplikovať princípy, ktoré si vysvetľujeme. Služi skôr na ilustráciu a inšpiráciu, než ako vyčerpávajúce spracovanie tejto témy. Niektoré piesne pre vás budú menej známe, lebo sú príliš staré alebo príliš nové, alebo ste sa s nimi jednoducho nestretli. Vždy by sa dali nájsť ďalšie, no parafrázovanými slovami klasika: „Písaniu [piesní] niet konca-kraja a mnohé premýšľanie unavuje telo“. Ďalšie riadky preto nemajú vyčerpávať tému, a tak vyčerpávajú čitateľov, ale ukazovať smer.

Zároveň chcem opäť podotknúť, ako som to robil v predošlých článkoch, že nechcem na nikoho útočiť. Ani na hudobníkov, vedúcich chvál, autorov piesní, či kohokoľvek, koho sa táto téma spájajúca sa so silnými emóciami dotýka. Môj zámer

je pomôcť, nie potopiť. Miestami používam tón, ktorý sa môže javiť ako príliš ostrý či výsmešný – prosím o zhovievavosť, robím tak preto, aby som zdôraznil myšlienku kvôli lepšiemu pochopeniu a zapamätaniu. Pozrime sa teda na príklady piesní, ktoré z rôznych dôvodov dobre spoločným bohoslužbám neslúžia.

Najväčším problémom, ako sme spomínali, podľa mňa je, keď piesne obsahujú vyslovene nepravdy, teologické nezmysly, falošné učenie či „len“ nepresnosti. Napríklad:

Vždy keď sa modlím

On [Boh] odpovedá.

Nie, neodpovedá – jedine, že Božie mlčanie považujeme za odpoveď. V Biblii čítame, že niekedy nedostávame to, o čo prosíme – lebo môžeme prosiť nesprávnym spôsobom (Jakub 4, 3). Spievaním tohto sa však programujeme na nastavenie, že ak Boh neodpovedá na naše modlitby, tak niečo nie je s Bohom v poriadku. Lepší prípad je, že nás to vedie k pocitu presvedčenia, že niečo nie je v poriadku s nami a našimi modlitbami – ale to je mimo zámer toho, čo táto pieseň chce povedať. Alebo:

A naše chvály sú Tvoj [Ježišov] trón.

Toto znie, ako keby bol Ježiš závislý na našich chválach. Ako keby Ježiš nevládol celému vesmíru, ale potreboval, aby sme mu spievali, aby mal autoritu či dovoľenie konať (predpokladám, že trón je metonymiou, ktorou sa myslí Ježišova vláda). Ježiš však vôbec nie je obmedzený tým, či ho chválime, či nie. V celej Biblii okrem toho vidíme, že ľudská oslava Boha je vždy reakciou na to, kto Boh je a ako nám to ukázal.

Ježiš, vezmi trón svoj

Čo to znamená, že Ježiš má vziať svoj trón? Znie to, ako keby trón bola nejaká fyzická vec, ktorú si má vziať do vlastníctva alebo niekam – ako „zober si ruksak na výlet“. Zrejme autor slovom „vezmi“ myslel „zaujmi“, teda tou vetou sa asi myslí „Ježiš, chop sa úradu Kráľa“. No, ako sme spomenuli vyššie, Ježiš už Kráľom je a náš postoj k tomu to nijako neovplyvňuje. Podobne – ak nie viac – mätúce bývajú texty, ktoré sa ťažko chápu. Napríklad:

*Nech tečie rieka Tvojho [Ježišovho] života v nás
chcel by som prežiť dnes tvoj vodopád.
daj sa mi napiť z tvojho prameňa krás*

Ak aj pripustíme, že rieka Ježišovho života je Svätý Duch (?) či nové, duchovné narodenie, tak čo sa tu vlastne má diať? Čo znamená prežiť tvoj „vodopád“? Nejaké potenciálne smrtiace duchovné pôsobenie? A čo je to „prameň krás“? A v akom vzťahu je k tej rieke a vodopádu? Prečo máme piť, keď musíme prosieť, aby sme to prežili? Iste by sa toto všetko dalo nejak konzistentne vysvetliť, lenže na to na bohoslužbách nie je priestor, a takto to ostáva veľmi mätúce. Ale spomeniem ešte jeden príklad s vodou:

*Ó, ponad vrchy prúdi k nám
rieka lásky zázračná*

Čo znamená, že rieka prúdi ponad vrchy? Že prúdi z veľkej diaľky? Výšky? Že je z neba? A prečo je zázračná? Práve preto, že dokáže prúdiť ponad vrchy?

Potom sú piesne, ktoré hovoria o našej reakcii na Ježiša. Principiálne nie sú zlé, zlé to však je, keď vyznávajú niečo, čo o nás nie je pravda, alebo to nemôžeme pravdivo vyznávať ako celé spoločenstvo. Napríklad:

*Pane, smädní sme po tebe
nech táto oslava naplní ulice
chceme tancovať
z lásky ku tebe*

Možno je to dobrá pieseň pre súkromné vyznávanie alebo na koncert, ale ja na bohoslužbách (a vlastne ani inde) nechcem z lásky k Bohu tancovať. Chcem robiť rôzne veci, ale tanec medzi ne nepatrí. Alebo z inej piesne:

*Priamo z našich sŕdc tebe chvála znie,
na tvári je ten, čo rozumie.*

Koľkí z nás pri bohoslužbách padajú na tvár, keď porozumejú – ťažko povedať, čomu vlastne? Niektorí ľudia pri hlbšom chápaní Božích právd vstávajú a dvíhajú ruky, iní ticho a zamyslene sedia, niektorí pokľaknú a áno, niektorí možno padajú na tvár. Ale nie je dobré to vyznávať ako celé zhromaždenie za každého jedného – lebo sú ľudia, ktorí svoju duchovnosť fyzicky prejavujú inak.

Dalej sú piesne, ktoré sú vhodné, len keď zhromaždenie dobre pozná teologické koncepty a metafory, preto pri nich treba byť veľmi opatrný:

*Svadba Baránkova sa blíži,
nevesta je už pripravená*

Biblie znali vedieť, že *Baránok* je označenie Ježiša, nevesta jeho cirkev a svadba je ich konečné spojenie do dokonalého vzťahu na konci vekov. Bez kontextu – napríklad neveriaceho, ktorý je na bohoslužbách prvýkrát, to môže dokonca zaváňať zoofíliou.

A, samozrejme, sú piesne také zlé, že sa v nich miešajú rôzne kategórie chýb. Napríklad:

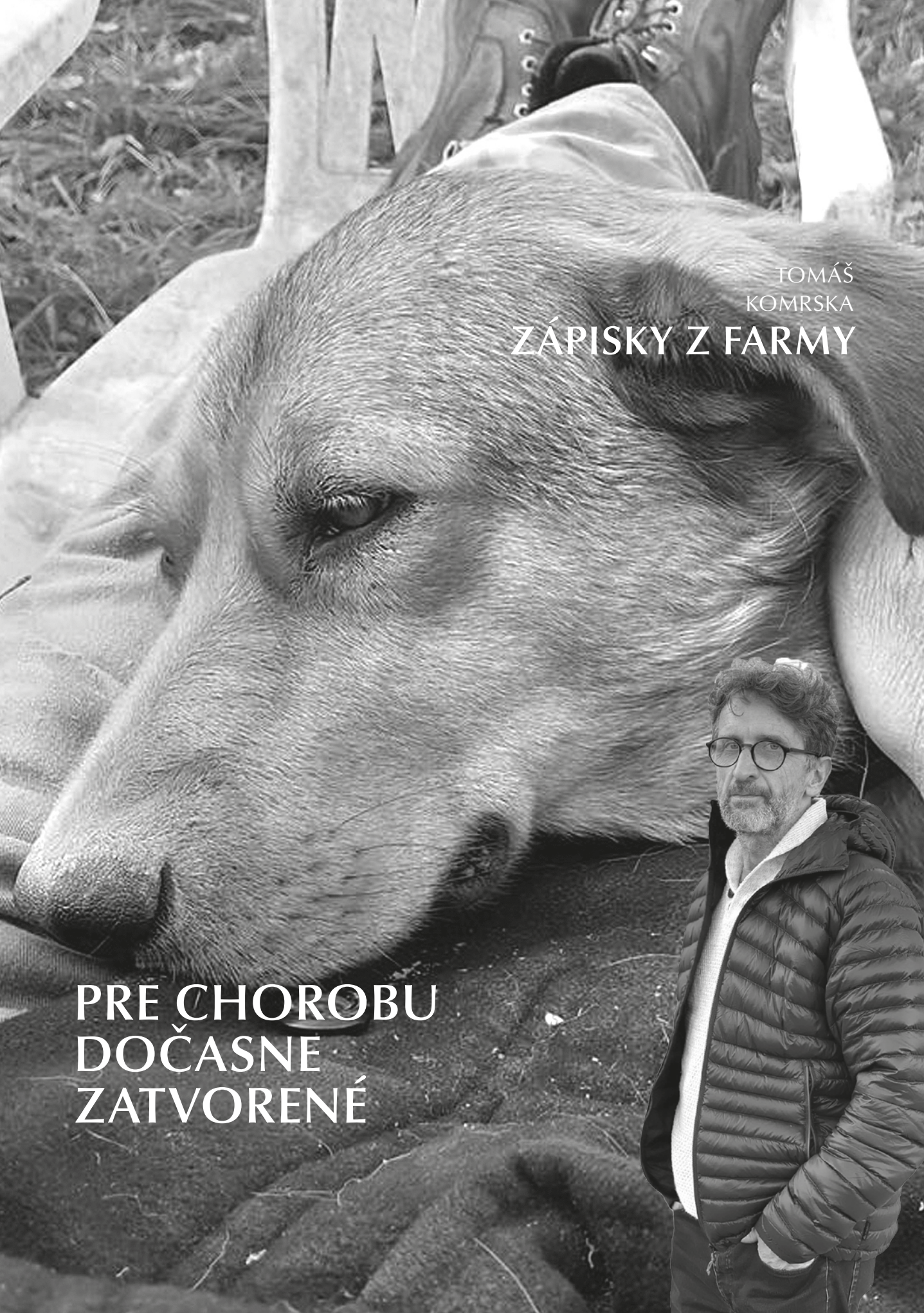
*To všetko je len o tebe [Bohu],
zošli oheň svoj na oltár obete,
plameň našich chvál dá viesť vo svete.*

Tu sa mieša nedefinovanie, čo všetko je „to všetko“, potom akási kombinácia Božieho ohňa s ľudským plameňom, metaforické odvolávky na Starú zmluvu a obetný systém a výnimočné prípady, keď Boh na obete zoslal oheň a nemuseli ho zapalovať kňazi – bez kontextu ťažko pochopiteľné – ďalej predpoklad, že naše chvály (plamenné – to sú aké?) nejakou svetú dajú viesť o Bohu, no neviem načo, keďže spievame, že už každý vie, že je to o Bohu. Pri tejto piesni sa mi nechce tancovať, ale skôr od podráždenia kričať.

A mohli by sme ešte veľa hovoriť o Božej „nádhere k nám“, o tom, že Boh je z nášho správania „smutný“, o tom, že sme „do Kráľa zbláznení“, o tom, že náš duch „s ľahkosťou (!) svedčí“, o tom, že stojíme /klaníme sa/ dvíhame ruky, pričom to nerobíme, o tom, že Ježiš Boží „bol“ Syn, a tak ďalej... asi si už sami začínate robiť obraz.

Na záver - viem, že nachádzať chyby a kritizovať je ľahšie ako chváliť. Že rúcať je ľahšie ako budovať. Opäť však slovami toho istého klasika, je „čas búrať i čas stavať“. Toto bol čas búrať, ale v pláne je aj stavať a určite sa chystám v niektorom pokračovaní spomenúť a odporučiť aj dobré piesne. ■

TOMÁŠ
KOMRSKA
ZÁPISKY Z FARMY

PRE CHOROBU
DOČASNE
ZATVORENÉ

Z ROKOVANIA RCB

JÚN 2022

Rada mala obsiahly a náročný rozhovor o situácii v Rade a v cirkvi, ktorá sa prejavila aj neúspešnými voľbami novej Rady na Konferencii. Rada oceňuje širokú podporu, s ktorou bol prijatý návrh na tabuľku základných platov pracovníkov cirkvi.

Rada zrušila svoje uznesenie z roku 2019 o pravidelných diskusiách Rady o teologickej identite CB s využitím knihy Spása je u Hospodina.

Rada vymenovala:

Miroslava Moravského za administrátora zboru v Kalinove na obdobie od 1. 7. 2022 do 31. 12. 2023. Predseda a tajomník Rady navštívili kazateľa Pavla Bombu v súvislosti s ukončením jeho služby v Kalinove a v mene Rady aj cirkvi mu vyjadrili poďakovanie za roky jeho kazateľskej služby.

Nové zloženie Odboru humanitárnej pomoci na obdobie od 1. 7. 2022 do 31. 12. 2022: Ondrej Lupták (Bratislava – Paradox) – predseda, Juraj Sabol (Košice), Miroslav Klč (Michalovce), Ľubomír Lorinc (Prešov), Petr Kučera (Bratislava-Cukrová), Ján Henžel (Rada CB), Juraj Klementovič (Rada CB – administrátor).

Rada zobrala na vedomie:

Že kazateľ José Calvo bol zvolený za kazateľa zboru v Žiline.

Že kazateľ Juraj Sabol bol zvolený za kazateľa – správcu zboru v Spišskej Novej Vsi.

Informáciu o pracovnom stretnutí zástupcov cirkví so splnomocnencom vlády pre rómske komunity, ktorého sa zúčastnili Martin Kačur a Bohdan Roháček. Splnomocnencovi bola tlmočená požiadavka na systematickú finančnú podporu pracovníkov cirkví, ktorí sa venujú pastoračnej a sociálnej službe v rómskych komunitách.

Ďalej Rada:

Poverila Juraja Kohúta inštaláciou vikára Pavla Jurču v zbore Bratislava – Kaplnka a rozhodla o zmene pracovného pomeru s vikárom Pavlom Jurčom na dobu neurčitú.

Schválila účasť tajomníka Rady Jána Henžela a predsedu Odboru humanitárnej pomoci Ondreja Luptáka na IFFEC General Assembly 2022 v Grécku a úhradu s tým súvisiacich výdavkov.

Do orgánov Spoločnej konferencie pre obdobie 2022 – 2025 navrhla za členov Komisie pre Ústavu Štefana Evina, Bohdana Roháčka a Mária Szentpéteriho; za členov Komisie pre Duchovné zásady a Vyznanie viery Jána Henžela, Juraja Insti-

torisa a Todda Pattersona; do predsedníctva Spoločnej konferencie Miroslava Haszicsa a Marcela Markuša.

Odporúča kazateľom účasť na spoločnej pastoračke 16. – 18. 9. 2022 (piatok – nedeľa), ktorá bude v hoteli Jezerka (Seč, ČR). Témou pastoračky bude diakonská služba.

Uvažuje o možnosti usporiadať jarnú pastoračku kazateľov v roku 2023 so zameraním na problematiku vyhorenia pracovníkov.

Rada mala spoločné rokovanie s českou Radou. Okrem vzájomného zdieľania o živote cirkvi sme spolu otvorene diskutovali o príčinách vzájomnej obavy z možného rozdelenia. Môžu byť za tým jednostranné a nepresné informácie aj teologické predsudky vo forme „nálepiek“ bez spoločného zadefinovania ich obsahu a významu. Zhodli sme sa, že nám záleží na posilňovaní dôvery a radi budeme pokračovať v spoločných stretnutiach. My zo slovenskej strany sme privítali, že česká strana uznala, že ich prístup k slovenskej Rade týkajúci sa niektorých otázok, ktoré ich znepokojovali, nebol najvhodnejší a vyvolal rozpaky na oboch stranách. Obe Rady sa dohodli na spoločnom postupe pri príprave návrhu na zmenu trojročného intervalu Spoločných konferencií na flexibilnejší. Zhoda Rád je v tom, že Spoločná konferencia by sa mala konať podľa potreby – teda aj v dlhšom intervale ako tri roky. ■ *(Spracované z podkladov RCB.)*

DVE SPRÁVY

BOHUSLAV PIÁTKO
(šéfredaktor)

Už roky nás slovenské agentúry na prieskum verejnej mienky presviedčajú, že spravodajstvo slovenských verejnoprávnych médií (RTVS) je najobjektívnejšie a najdôveryhodnejšie. A keď sa výsledky týchto prieskumov objavajú, okamžite sú na prvom mieste spravodajských relácií týchto médií. Až sa objavil iný prieskum o dôveryhodnosti a objektívnosti – medzinárodný. Spravil ho renomovaný Inštitút pre výskum žurnalistiky Reuters, ktorý prišiel so správou o stave médií v 37 krajinách, medzi nimi aj Slovensko. A – potvrdil sa (nielen) môj názor – najdôveryhodnejším v oblasti rádií a televízie je TA3. Až za ňou je v objektivite i dôveryhodnosti RTVS. (Z printových je SME na 9. mieste a Denník N sa do prvej 15-ky ani nezместil.) Spravodajstvo RTVS som už dávnejšie nazval RTVF(ico), preto ma tento prieskum potešil. Samozrejme, správu o výsledkoch Inštitútu Reuters verejnoprávne média ani nespomenuli. To len potvrdzuje ich „dôveryhodnosť“. Je dobre, že éra dlhoročného manipulátora J. Reznika (gen, riaditeľ RTVF(ico)) sa vo verejnoprávnom priestore skončila. Zlé je, že to vypovedá aj o „dôveryhodnosti“ slovenských agentúr na prieskum verejnej mienky.

No a tá druhá správa, ktorú som uviedol, že je horšia ako zlá, je stav našej (ne)vládnej koalície. Neraz sa mi pri písaní „Orechov“ zdalo, že je to už nuda – písať len o hašterení, hádkach a neschopnosti. Ale títo chlapi nepoznajú hraníc. V ostatnom čase dosiahli výšiny, ktoré si bežní ľudia asi nevedia predstaviť ani v zlom sne. Ministri vyhlasujú, že sa pripoja k protestom a štrajku učiteľov.

Mám dve správy. Nie také ako sa hovorí – jedna je dobrá a druhá zlá – tak ktorou mám začať? Ani jedna totiž nie je dobrá. Ale budem škododostný – jedna ma trochu potešila, lebo mi (a asi nielen mne) dáva za pravdu. Hoci je to gogoľovské potešenie – cez slzy. Druhá je horšia ako zlá. Lebo zatiaľ nemá riešenie. Aspoň pre niektorých. Začnem tou prvou – o stave médií.

Teda k tým, čo chcú štrajkovať proti nim. (Asi si uvedomili absurdnosť svojich snáh, lebo som ich na námestí nevidel. Hoci – štrajk sa ešte nekonal.) Zato sa stalo, čo tu ešte nebolo – do štrajku vstúpila vládna koalíčná strana SAS! A dôvod? – Všetci chcú dať učiteľom, zdravotníkom, záchranárom a neviem komu ešte peniaze, len sa nevedia dohodnúť odkiaľ ich vziať. Minister financií chce siahnuť na nadmerné zisky najbohatších a zdaníť alkohol, cigarety a hazard, čo je pre SAS červenou čiarou. Hoci zdanie tzv. negatívnych externalít (alkoholu, cigariet a hazardu) je, v prípade potreby, zakotvené v programovom vyhlásení vlády, ktoré podpísali aj sulíkovci. Ich veto však premiér Heger a ostatní akceptujú. Ale použitie veta je zakotvené v koalíčnej zmluve ako signál na odchod vetujúceho z vlády. Porušovanie koalíčnej zmluvy je však už takou samozrejmosťou v živote tohto štvorlístka, že si to nikto ani nevšíma. Výsledok – Slovensko zostáva pomaly jedinou krajinou EU, kde sa neprijali žiadne zásadné protiinflačné opatrenia. A už je na krku ďalšie Ficovo referendum na odvolanie vlády. Prestávam sa týmto snahám čudovať. Matovič hovorí, že spraví všetko preto, aby sa mafia k moci nevrátila. Zatiaľ robia všetko preto, aby sa vrátila. Pred nami, voličmi, sa črtá len bezútešná predvolebná perspektíva – mafia či neschopnosť. Na obzore sa totiž nebelie žiadna plachta ani osamelej nádeje na inú vládu. A Sulík už nevyhlásil presadnutie do Pellegriniho loďky. Nuž, tento štvorlístok nielen že sa poráža sám, ale mnohým berie aj poslednú možnosť výberu – voliť menšie zlo... ■

KRÍŽOVKA

„Pravda je ovocie, ktoré sa musí trhať, až keď...“ (Jiří Voskovec)

Autor: Peter Kailing	Vzdych	Skúška	Žen. meno	Slovesný zápor	TAJNIČKA	POMÔCKY Anole, Ra, Lora	Drevina	Spravovalo	Zn. jednotky Dalton
Vzdychajú					•	Hnev Autonóm. oblasť (skr.)			
Prenos myšlienok na diaľku					•				
Bodavý hmyz				Kartová hra Savana	•				Dotieravý hmyz
Zn. jedn. jasu:nit			Chem. zn. cínu Skr. slečny		•	Predložka (od)			
	Rytmus	Existujete Ofukoval			•	1004, rím. Poľ-nem. rieka			
Prístav v USA					•		Popevok Navíjaj		
Abvolt (skr.)			Klamstvo, podfuk Rod jašterov		•				
Kórejský výrobca áut				Hľad!	•			Bezslovní	Alžírsky prístav
Ukazov. zámeno				St. egypt. boh slnka Osobné zámeno	•		Avšak Okrasný vták		
	Vojenské oddiely Ruský súhlas				•	Prepierať Chem. zn. Lawrencia			
Vodca Tibetu od roku 1951					•				
No, lež, avšak				Mužské meno	•				

Tajnička krížovky z RELAXU Dialóg č. 4/2022.

Nemáme žiadnu hodnotu, ak nie SME UŽITOČNÍ

Vyriešenú tajničku krížovky z tohto čísla posielajte e-mailom alebo poštou na nižšie uvedené adresy:

svatava@swanmail.sk, DIALÓG, Sadová 28, 900 51 ZOHR do 5. 8. 2022. Nezabudnite nechať na seba kontakt (meno, telefón, adresa).

Správneho riešiteľa všetkých úloh odmeníme reprezentačnou obrazovou publikáciou z vydavateľstva Media Svatava.

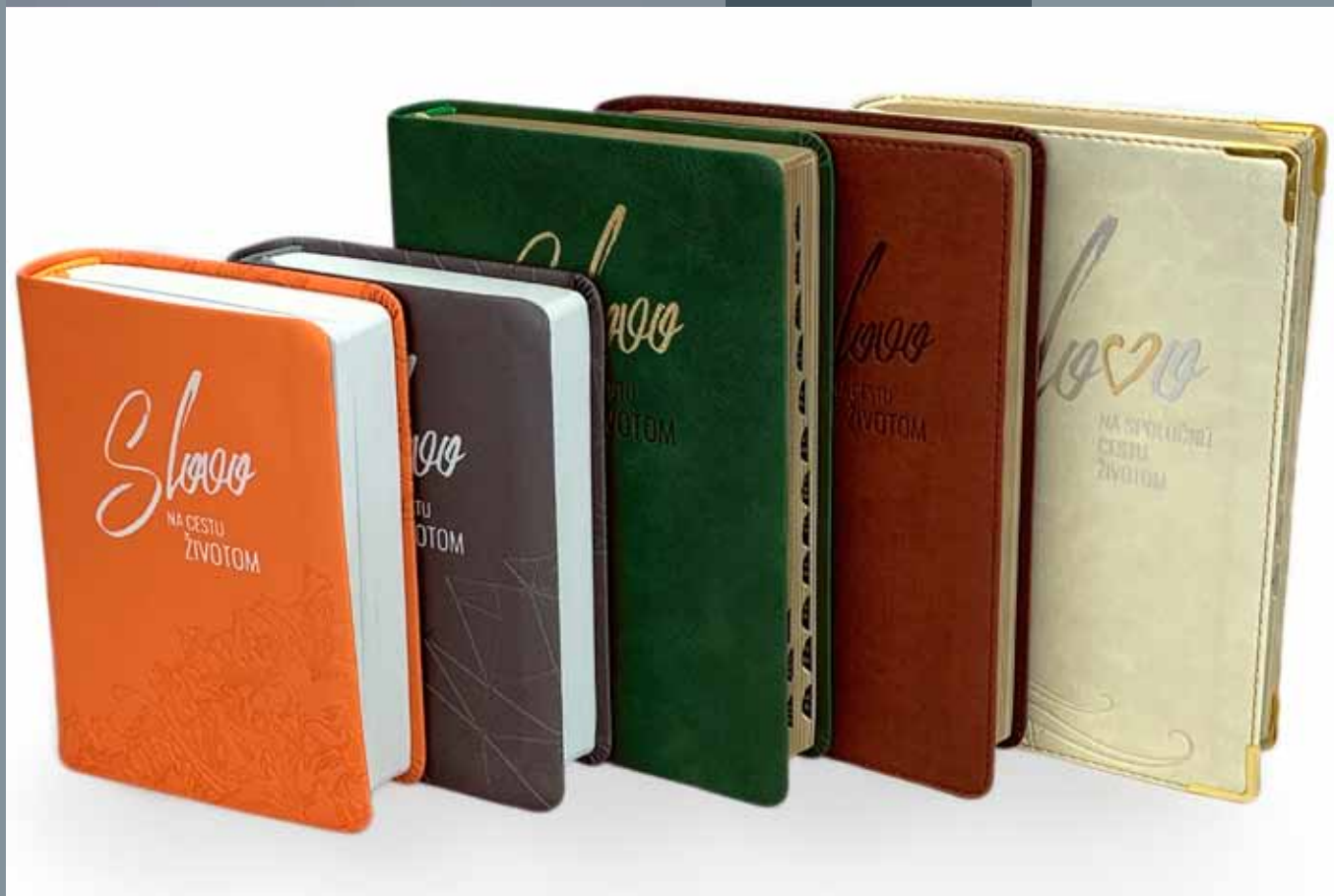
Správne odpovede z tohto čísla uverejníme v Dialógu 8–9/2022.

Stranu pripravil Peter Kailing

OBSAH BIBLIE SA NEDÁ MENIŤ, OBAL VŠAK ÁNO

Nová edícia Biblií
„Slovo na cestu životom“
od Slovenskej
biblickej spoločnosti.

Zapojte sa aj vy do tvorby Dialógu: svatava@swanmail.sk, v diskusnom fóre na: www.dialog.cb.sk,
písané na adresu redakcie.